

REDACȚIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

1 an 20 cor.

6 m. 10 cor.

3 m. 5 cor.

1 m. 2 cor.

4-ef de Duminecă pe an 4 cor.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garsonat: prima dată 14 bani, a doua oară 12 bani, a treia oară 8 b. de fiecare publicare.

Adăpt abonaamentele, cât și timbrele, nu sunt a se plăti înainte în Arad.

Văstărilor pentru oraș și comitate.

Scrisori către redacție nu se primesc.

INVIERE.

De: Vasile Goldiș.

Eată secerișul este mult, eară lucrătorii puțin.

Mateiu, 9, 37.

Cea mai frumoasă sărbătoare a lumii a sosit. Sărbătoarea dulcelor primăveri, ziua învierii, ziua scaldată în lumina mântuitoare a credincioasei nădejdi.

În ziua aceasta cu minunea învierii sale blândul și smeritul Isus pe cei osteniți și însărcinați îi odihnește, celor sătoși apă răcoritoare le dă, celor goiți pentru dreptate împărăția cerurilor.

Că a fost bun și a fost smerit și prietenul celor săraci și mângâierea nefericiților. Stau în singurătate și gândul mi-l pironese asupra vieții Dumnezeuului iubirii. Și simt, cum sufletu-mi se înseninează, pe rând, pe rând se strecoară din ascunzăturile lui în lumina iubirii propovădite de Domnul. El aduc aminte de mama, care zace bolnavă pe pat și toți cei iubiți sufletului meu eată au sosit să ne scaldăm împreună în râul iubirii tale. Așa mare putere are gândul care viața ta sbuciumată și curată, Doamne!

Și după ai mei vin eată pe rând toți cunoscuții și prieteni și neamul întreg cu toate durerile lui și toate bucuriile lui se reflectează în lumina sufletului curățit de ce tă prin intrarea într'ânsul a Domnului iubirii.

— Mai limpede, ca altădată, văd în cea-sul acesta nefericirea neamului nostru și suferințele lui și prigonirea lui pentru dreptate. Dar mărturisesc în credință curată, că văd izvorul cel mai puternic al răutăților sale din trupul său însuși izvorînd.

Ca nu s'au umplut sufletele de iubirea curată a fratelui, ci mai vartos pizma și invidia și ura și desertăciunea s'au sălășluit întru noi. Ca vermii veninoși rod acestea la rădăcinile vieții neamului nostru și în urma lor frunzele pălesc, crengile se usucă, rod nici se ivește.

Căci nu poate unul, ce pot mulți, și nu pot mulți, ce pot toți împreună. Însuși Christos, Dumnezeu fiind, nu a putut alina singur durerile tuturor, ci văzând ei popoarele, că erau năcăjite și risipite, ca și oile cele ce nu au păstoriu, au zis învățăceilor ai: eată secerișul este mult, eară lucrătorii puțin. Și au dat dar și apostolilor sai, să îndece și să facă minuni.

Este mult săcerișul și în viața mult ercatelor noastre națiuni, că din mit de rane urge scump sângele său, dușmanii sunt eghion, săraci suntem și nevoile multe ne apun.

Ci noi ne certăm cu fudulie vădind achipuita înțelepciune și miile de draci să-

mănați de necuratul în sufletele omenesti nu-l izgonim prin căldura topitoare a iubirii de neam. Slabi și puținți, ne batem între noi pentru vorbe fără nici un cuprins. Când nu avem nimic, în îngâmfarea noastră, ce seamănă cu a proștilor. Înhatăm pe frații, cari au plecat să câștige cât de puțin și-l numim făcători de rele hălindu-l cu batjocora veninoasă.

În scris și din gură propovăduim tăria înțelegerii frățești, dar în faptă stăm răsleți și cercăm toate apucăturile sofistăriei viclene spre a ne putea abate dela calea, pe care merg frații nostri cei buni. Cei ce sângele lor românesc vreau să-l vândă pentru săturarea cu belșug a trupului, se fac a nu pricepe rostul luptei naționale și propagă fără credință învățătura slugărnicea omorătoare.

Dreptății noastre nu este mai mare dușman, ca frații neînțelegători ori răutăcioși, cari se fac coada la tonor și dinaintea dumărturisesc pe el.

Dar eată, frații iubiți, cea mai frumoasă sărbătoare a lumii a sosit, sărbătoarea dulcelor primăveri, ziua învierii, ziua scaldată în lumina mântuitoare a credincioasei nădejdi.

Umpleți-vă gândul în ziua aceasta cu chipul blândului Isus și alungați din inimile voastre toată zavistia, toată ura, toată răutatea. Aduceți-vă aminte de maica voastră cea dulce și nu vă lăpădați de ea, aduceți-vă aminte de neamul vostru cel suferind și mărturișiți-l.

Eată stegarii au pornit să ne oblească drumul ostirii, au sărit la încăerare cu armele iubirii de neam, cum deci vom sta noi răsleți și risipiți, ca oile cele fără păstoriu, pe cari a le ucide este ușor?

Lăsați rostul vorbelor deșerte, că de când e lumea aceasta, nu oratorii, nici știutorii de multă carte, nici țasătorii de logicești alcătuiți, nu au durat fericirea neamurilor, ci pornirea năvalnică a inimilor și consimțirea tuturor într'unul gând al mântuirii obștești.

Să luăm cu toții în suflet duhul iubirii frățești. Nu este timpul acuma de ceartă, nici de alcătuirea sistemelor doctrinare, nici de tămărirea desertăciunilor omenesti. Totul este acum în primejdie, săcurea se apropie de trunchiu, un singur gând să ne însuflețească deci pe toți, mântuirea întregului. Și numai toți împreună putem săvârși aceasta, că nu poate unul, ce pot mulți, și nu pot mulți, ce pot toți împreună.

Neamul vă cheamă la muncă românească pe toți, că eată săcerișul este mult, eară lucrătorii puținți, deci rugați pe Domnul săcerișului, ca să scoată lucrători la săcerișul său.

Așa învierea Domnului va fi nouă mântuitoare.

JERTFA.

Numai prin jertfire se poate mijloci mântuirea.

Între altele și acest adevăr nerăsturnabil ni-l oferă nouă exemplul Mântuitorului nostru Isus Christos, care — ca Dumnezeu, ce era — putere avea să izbăvească neamul omenesc de osândă vecnică și fără a se da resignării. Dar s'a dat resignat și moarte a gustat, ca prin aceasta auto-jertfire adevărilor mari, cuprinse în învățăturile dumnezeiești, putere neresistibilă să le dea asupra sufletelor omenesti.

Jertfa, jertfirea adusă de sine este cheia, care deschide porțile Mântuirii.

Această învățătură bine va fi, ca în special noi, Românii, să o luăm aminte.

Ne plângem, că ne merge rău, ne plângem, că pe toate terenele vieții suntem înăpoiati, mai bine zis, suntem dați înapoi, dăm seama, fiecare și tot împreună, de adevărul, că deschisă ne este calea Mântuirii din această stare nefericită, numai să jertfim și să ne jertfim pentru binele neamului nostru.

Cum spriginim noi literatura noastră? Ca vai de noi! Și încă ne mai mirăm, că n'avem destul fi al neamului, cari să-și consacreze viața lor, talentul lor, geniul lor, curat numai promovării culturii noastre naționale.

Marele Alexandri, de nu avea moșia sa dela Mircești, din venitul poeziilor și lucrărilor sale literare putea muri de foame.

Genialul Eminescu a trăit și murit în cea mai crudă mizerie.

Nici despre distinsul nostru Coșbuc nu am auzit încă, că ar fi ajuns să-și câștige ceva pentru zilele sale de bătrânețe.

Cum spriginim noi ziaristica noastră? Slab, de tot slab. D'aceea este și ea atât de modestă, slăbuță. D'aceea n'avem sucrescență valoroasă pe cariera (?) de ziariști naționali.

Cum spriginim noi instituțiile noastre culturale? Cum Asociațiunea? Cum Societatea de teatru? Cum celelalte puține institute culturale și literare?

Cu țirăita. Dar apoi ne laudăm, prin urmare ne sinamăgim și le laudăm, căci lauda nu costă bani.

Când oferi vre-unui avocat, medic, protopop, preot etc. o carte spre cumpărare ori vre-un ziar spre abonare, răspunsul îndătinat este: «n'am din ce». Dar d'aceea pentru luxul în casă și pradă pe haine are din ce.

Onoare excepțiilor!

Așa și pe terenul valorării noastre politice. Ne-a plăcut passivitatea, pentru-că nu cerea spese și jertfe.

Ne place să criticăm, dar nu să lucrăm, să luptăm, să ne jertfim în serviciul binelui obștesc.

Onoare excepțională și pe acest teren, că- rora însă drept răsplătă pentru jertfirea lor nu odată hula și suspiciuni grave li-s'a adus.

E vremea să ne trezim recunoscând adevărul, că *mântuire* numai din jertfe și prin jertfiri o să ne izvorească.

În ziua asta mare, zi a păcii, seamă să ne dăm de păcătuirea-ne în contra noastră în- șine și punând la o parte condamnabila de- sinteresare și inactivitate, cu puteri unite să dedicăm toate foarțele noastre binelui public.

Jertfe să aducem și cei chemați cu drag să ne jertfim pentru propășirea neamu- lui nostru pe toate terenele vieții publice.

Pentru-că însuși Mântuitorul cu sângele său sfânt a peceluit adevărul:

Mântuirea numai prin jertfe și jertfire se poate ajunge.

Druicus.

Comitetul executiv al coalitiei va ținea Mercuri în 3 Maiu conferință în localitatea par- tidului kossuthist. Conferința va fi prezidată de președintele coalitiei Kossuth Ferencz.

Dieta se va întruni în 3 Maiu c.

Decorafțiune. Cu deosebită plăcere aflăm, că M. Sa regele Carol a decorat pe dl profesor seminarial *Dim. Comșa* cu ordinul „Coroana Ro- măniei” în rang de cavaler. Sincere felicitări.

Croatii și criza. La Spalato se va ține în curând o conferință a deputaților din dieta dal- matină.

Obiectul principal al consfăturilor va fi che- stia încorporării Dalmației la Croația (Slavonia). Organul partidului croat moderat serie următoa- rele cu privire la această conferință:

„Poporul croat este divizat în cele două părți: în cea care nu se arată dis- puși să ne facă concesii naționale. În Austria ase- menea nu putem avea nici o încredere.

„Partidele dalmatine să-și numiască delegați, cari să vină în contact cu politicienii din Croația, pentru a pune la cale unirea. În modul acesta pot deveni Croații independenți în această Mo- narchie; ei pot să-și dobândească acele drepturi, de cari se bucură Nemții și Ungurii. De sigur vom avea sprijinul celorlalți Slavi ai Monarchiei, mai ales al Cehilor“.

CHRISTOS a ÎNVIAT.

Christos a înviat din morți,
Dând lumii mare milă,
Sfărmand a iadurilor porți
Și lanțul greu de silă!

Christos din morți a înviat
Cu steag de biruință
Și viață morților a dat
Iar celor vii credință.

Christos cu învierea sa
Lumina ne-o aduse
Iar noaptea, care se lăsa
Făcutu-o-a de-apuse.

«Noi învierea ta mărim,
«Isuse Prea Înalt,
«Din chinu'n, care ne muncim
«Ne-adu și vremuri alte!

«Christoase — mila cea de-apoi,
«Lumina cea frumoasă, —
«Trimiteți daru și spre noi,
«Căci jugul greu ne-apasă!

«Christoase! Tu înviind din morți
«Dai lumii iertăciune; —
«Deschide-a raiului Tău porți
«Și Nașiei Române!...

Lupta în comitat.

Adunarea comitatului Arad. — Fruntașii români în luptă pentru popor. — Vorbitorii. — Ciocnirile.

Joi s'a ținut adunare în casa comitatului Arad. Fiind zi de mare sărbătoare și mai ales că în biserica episcopescă din Arad P. S. Sa făcea sfântul mir, Românii nu erau mulți la adunare, de oare-ce preoții și învățătorii n'au putut veni. Au fost de față Mihai Veli- ciu, Vasile Goldiș, Dr. Iacob Hotăran, Dr. I. Suciu, Ioan Russu Șirianu, P. Truța, Dr. Sever Ispravnic, Dr. L. Tamășdan, Pr. Gi- vulescu, Dr. G. Popa, Dr. George Popovici, Dr. V. Morariu, Axente și Sever Secula, Ioan Franco, Simeon Buda, Petru Gul, Dr. L. Ghebeș, George Bogdan, Petru Vanc, Dr. A. Novac, Teodor Stan, Iuliu Groșoreanu, Li- viu Raț, N. Boscaiu, Ioan Burza, T. Orga, T. Borod, Șteva Ponta, Șteva Șiclovan, Ioan Gul, I. Brassai, Vasile Giorogariu, Nistor Fluieraș, Chereches (Șiclău), N. Lăzărescu, I. Montă, Ioan Moldovan, Simion Codrean, Trăilă Cherechean, Petru Sas, D. Luca și Chera Crăciun. Pe judele G. Cosma abea l'am mai putea socoti între Români: el lăpădin- du-și portul țărănesc, s'a desfacut și de neam, căci împreună cu Boksán Szevér, ține cu domni unguri și a votat de astă dată cu — kossuthiștii.

Sedința a început la orele 9, sub pre- sidentia lui Urbán Iván, fișpanul care ar vrea să fie acum și cu Turcul și cu Mus- calul, numai doar doar s'ar mai putea ține în slujba mare și gras plătită.

Cel dintâi a luat cuvântul Russu Șirianu, care s'a ridicat împotriva fișpanului și a vici- spanului pentru faptul că au chemat adunare în zi de mare sărbătoare, români fiind ei.

A interelat apoi în afacerea fruntașului ță- ran N. Lăzărescu din Șiria, cărui administrația politică era să-i confişte drepturile politice pe un an.

Fișpanul răspunde, privitor la chemarea adu- nării, că în calendar Joia mare a Românilor nu e pusă cu roșu. N'a știut că e sărbătoare.

Protonotarul răspunde că din greșală ear nu din rea voință i-s'a trimis lui Lăzărescu hârtia prin care i-se luau drepturile politice pe un an.

Russu cere pedepsirea slujbașului care face asemenea greșală.

La raportul dat de vicișpan despre afacerile comitatului ia cuvântul Dr. Ioan Suciu, care după ce arată cum slujbașii grași plătiți al comitatului (în primul rând protofișcul) nu lucrează destul, arată răul ce-l fac slujbașii de pe sate, în primul rând fîbirăul dela *Boroșineu*, care a dus oștire pe cap- sătenilor. Se ridică din toată puterea asupra ace- stei năpăsturi a poporului, arată cum vitele bi- ților săteni au fost scoase din grajd, ca să fie în- terzicate pentru caii soldaților și cum imășul satului strică husarii. Cere să fie duși d'acolo husarii.

Protonotarul citește propunea de a se face o adresă de alipire către adresa opoziției aliate din Dietă.

Din partea Românilor vorbește împotriva a- dreselor fruntașul nostru M. Veličin. Vo... reveni- asupra acestor vorbiri.

Adresa totuși s'a primit cu 132 voturi con- tra 82.

După amiază.

La afacerea palatului cultural vorbește numele Românilor dr. I. Suciu, acesta arătând risipa ce voiesc să facă domni din banii bietului popor muncitor și sărac, ear V. Goldiș vorbește din punct de vedere cultural și politic, spunând amândoi la urmă că Românii nu votează nici un gol ban pentru palate de cari n'avem nici o trebuință.

N. Lăzărescu (țaran fruntaș din Șiria) vor- bește foarte frumos și cuminte în otriva cerer- Ungurilor dela Erdeiș de a li se da bani pentru a face o statuie lui Kossuth.

Se resolvă apoi alte afaceri mai mărunte.

In ajunul luptelor pe mare...

— Războiul ruso-japonez. —

Săptămâna întreagă ceas de ceas a as- teptat lumea, ca flota lui Rosdestvenski să a- ciocnească cu Togo. Căci dela încercarea stor- sfîrșitul acestei înfricoșate lupte pe mare pri- atiră foarte multe. Rosdestvenski...

razboi pentru Japonezi, dacă Rosdestvenski învinge pe Togo, soarta biruinței s'a putea întoarce poate spre binele Rusilor. Japonezii se și pregătesc pentru un așa în- timplător sfîrșit al luptei pe mare, ce va să fie. Au dus foarte mulți soldați în *noaptea de miază-noapte a Coreei*, de unde poartă trupe neconținut spre *Ninguta*. Trupele a- cestea vor fi întocmite în două armate cu menirea ori să impresure Vladivostocul, ori

«D- nedreptate scapă-n»,
«De grelele nevoi!... —
«Christoase! Cu învierea Ta,
«Aiți milă și de noi!!» —

Arad, 1905

Delas.

URĂ și DRAGOSTE.

TEATRU POPORAL IN 3 ACTE.

DE

TR. I. MAGIER.

(Urmare).

Todora: Ha, să nu crezi?!.. Doamne iartă-mă... dapu că știe tot satu... tot satu să- rutu-te!.. Si i-o prins primarul și pângarul Pralea! I-o prins dragă, sărutu te... i-o prins... să nu fiu sănătoasă, de nu i-o prins!..

Marina: Eu nu cred în țarinece, poate că gurele rele îi fac hula la biata fată.

Todora: Mănecă-mă secretu, dacă nu-i așa!.. Dapu cum să nu fie așa dacă-ți spun sărutu-te... Așa-i așa!.. Noa spune, ce zici dragă săru- tu-te?!

Marina: Eu nu zic nimica, până nu se adevărește vorba asta!

Todora: Dapu cum... păgână ești tu de nu crezi?!.. Ai d'omine... dapu, cum să nu crezi, sărutu-te!?

Marina: Sănătate bună, babă Todora, că mă grăbesc cu iarba la vițe!.. (pleacă în dreapta).

Todora: Sănătate bună vecină!.. Ce ți-am spus, îi așa!.. Așa i, așa-i sărutu-te!.. (singură). Uitase de găște!.. (pleacă în stânga până la

culise). iacă-tă-le vin dela vale!.. Liba!.. liba!.. liba!.. libele babil!.. libele babil!.. liba!.. liba!.. liba!.. (Cortina se lasă de jumătate. De- afară din stânga se aude șmopot și voci): Ti- neți-vă mai!.. Petre... loadere!.. tineți-vă!.. iacă un câne turbat!.. Dați cu furcile!.. dați pe el!..

Baba Todora: (fuge înapoi). Vai d'omine!.. Un câne turbat!.. Vai d'omine!.. Liba!.. liba!.. liba!.. (cortina cade).

Schimbarea scenei.

(Ca în actul prim. Sala primăriei. Sedin- ta comitetului comunal. În fruntea mesei: notarul. De-a dreapta lui primarul, apoi tot în acea- parte alți 2 membri; în stânga, avocatul Skerai cu picioarele cruciș făcând notițe. Hârșcu pri- vește pânditor și încă alți doi membri. Pe bancă viceprimarul Porfirie și încă un membru în poziție plecată. Lângă ușa din stânga Pralea cu lancia în mână).

Scena 7.

Notarul: Primarule, îmi pare, că putem începe sedința, că reprezentanții precum văd sunt aici.

Sandu: (privind) Aslău Tanase nu-i aici!.. Nu l-ai chemat și pe el Pralea?

Pralea: (făcând un pas schiop) O, el nu vine, că-i orbos.

Notarul: Cumu-i?! Morbos, vrei să zici?!

Pralea: Da, da, orbos tare rău, c'o picat în atifus!..

Notarul: (rîzând). În ce-o picat măi?!.. Doară în tifus?!..

inconjure aripa rusă stângă. Ninguta e la 225 km spre nord dela Kirin și de Vladivostoc numai 25 km. departe. Deci rupele acestea mare primejdie pot aduce Rusiei.

Intr'adevăr chiar numai o biruință mică a flotei ruse e mare lucru spre răul Japoniei. Cum s'a ivit Rosdestvenski pe apele chineze, lumea a fost în curat, că toată clădirea de isprăvi militare se prăbușește prin o biruință a flotei ruse. Și Rosdestvenski e pe cale a se uni cu flota lui Nebogator și atunci întrece în mijloace de luptă pe Japonezi.

Puterile mari încă așteaptă cu nerăbdare întâmplările, ce se pot desfășura pe mare. Ba a pricinuit Rosdestvenski prin aceea, că a stat prea mult prin porturi franceze și neînțelegeri, între Franța și Japonia, neînțelegeri, cari s'au adus în rînduială fără urmări serioase.

Se vorbește în timpul din urmă, că Rosdestvenski, care stătuse mai multă vreme în golful Camran dimpreună cu flota, va aștepta sosirea vaselor de sub Nebogator lângă insula Hainan. Ear de va sta aici prea multă vreme, poate să ajungă la neînțelegeri cu China.

Intr'adevăr Rosdestvenski e într'o stare foarte grea; cu atât mai mare va fi meritul lui, de va învinge... De perde lupta, multă vreme nu-și va mai putea veni în fire Rusia, ca să poată încerca o luptă cu succes împotriva Japoniezilor. S'atunci focul războiului, care face greva, pot aduce la pierderea primăvară Rusiei.

Căci nu numai bărbații, ci după depeșile din urmă și femeile vor lua parte la mișcările revoluționare.

În 1 Mai va putea fi o *vecernie* sângeroasă în Rusia, vecernia întocmirii de stat de până acum și a oamenilor, cari au cărmuit și cărmuiesc în timpul de față Rusia. O învingere a lui Rosdestvenski și-ar putea avea roadele sale, ar mări încrederea cărmuirii...

Iată, cum se pregătește surtea popoarelor!

Pe câmpul de luptă din Mandjuria e aproape o liniște de mormânt. De șase săptămâni au pus Japonezii mâna pe Tieling și de-atunci se odihnesc, ca de obicei, deși prin o urmărire aprigă s'ar fi putut ajunge o mai completă nimicire a armatei ruse.

— 28 April.

Petersburg. Kuropatkin stă și acum de tot rău. I-se-va lua și postul de subcomandant; va fi înlocuit cu Kaulbars. Cercurile înalte militare și acum afirmă că numai el e de vin pentru înfringerile ce le-a pățit la Mukden.

Regele nu vine...

— Crița. —

Arad, 28 Aprilie.

Veștile cele mai nouă conglăsuiesc în speranță, că zilele proxime vor aduce o soluție oarecare. Ministerul birocrat (de funcționari) este ear în planul intim al combinațiilor, dar se vorbește și de un eventual minister din mijlocul coaliției, căci adresa, în forma-l conciliantă și evasivă se recomandă oare cumva ca bază de operați. . . Dovada cea mai nouă pentru aceasta este un articol al lui Eötvös Károly, în care, teribilul patriot lărgeste și mai mult elasticele fraze din Adresă pe care un ortodox liberal mai că nu le-ar iscăli.

Regele nu vine.

În Budapesta a făcut penibilă impresie știrea, că Regele nu vine la Budapesta, precum era hotărât. Se talmăcește în tot chipul hotărîrea aceasta a Regelui.

Pe cum anunțăm în altă parte a ziarului, Dieta se va întruni Mercuri în 3 Mai. Joi se va începe discuțiunea Adresei, la care vor lua parte toți corifeii coaliției, începând cu Kossuth, Apponyi, Andrássy, Bánffy și Zichy.

Comisiune de control.

Actuala semioficioasă a guvernului Tisza „Az Ujság” vestește, că se va forma încurtind o nouă comisiune parlamentară, *comisiune de control*, a cărei misiune va fi să supravegheze actele de guvernământ ale ministerului Tisza și din când în când să facă despre aceasta raport. Ideea vine dela coaliție.

ÎN AJUNUL PAȘTILOR.

Atât Jouia-mare cât și Vinerea l'atimilor a fost serbată în Arad cu osebărită evlavie. După ce Joui nainte de amiazi P. S. Sa Episcopul I. I. Pap a făcut sf. mir, seara a slujit d'asement, citind întâia evanghelie și cea din urmă. Celelalte 10 au fost citite în ordine ierarhică, de protosimcelul Giorogariu, protopopul Beleş, referentul Popovici, preoșii Bodea, Vășian, Olariu. Slujba a finit dela orele 7—10^{1/2}.

Vineri, cu prilejul punerii în mormânt, slujba a fost tot așa de împunătoare, luând parte numeroși credincioși.

A slujit P. S. Sa Episcopul cu întreaga asistență preoțească din Arad.

La mormânt stau de pază ostași din cetate Români de naștere. Mormântul e înconjurat de flori.

Un episcop contra statificării.

În presa maghiară se comentează viu pastorală de Paști a episcopului Majláth din Alba-Iulia. Intr'ansa se ridică aspru *împotriva statificării școalelor primare*. Mai ales că statificarea nici nu se face așa fel, în cât să ușureze sarcinile poporului, ci poporul în loc să plătească pentru susținerea școlilor (confesionale), în cari el e stăpân, plătește — în dare cătră stat — pentru școli, unde poruncește ministrul și unde creșterea religioasă-morală nu e luată în seamă.

Eată un episcop care știe să apere biserica și școala!

În jurul unui premiu.

A avut să judece Academia Română în sesiunea sa de dinainte de Paști, fiind vorba de acordarea premiilor. Lista am publicat-o la timpul său în întregime.

Toată lumea românească așteaptă cu nerăbdare hotărîrea învățatelor Societăți.

Resultatul ne spune, că între laureații bine meritați ai Academiei e și iubitul director și deputat al nostru, Ioan Russu Girianu.

Nu vreau să fac elogii.

Pralea: A bună samă în antifus, că așa am auzit io singur pe doftor spunând.

Notarul: (tot rîzînd) Noa, fie dară!.. Acuma să începem ședința... Onorat comitet!.. Pe astăzi avem comitet pentru socoțile comunale. O-voastră știți, că nici venite, nici spese n'am avut mai multe, decât în anul trecut și așa dară, să se iee la cunoștință, că asta-l așa o formă, pe care așa o cere legea.

Herșcu și Skérczi: Luăm la cunoștință!

Un membru: (sărînd de pe scaun). Nu luăm nimica la cunoștință!..

Sandu: Noa, noa frate Miha!l, mai încet o țiră!..

Acelaș membru: După câte știu și văd, mai mereu nu vorbesc, numai dacă voi amuți.

Skérczi: Ce vorbește Domita, că dora nime nu focut un blestemația?!

A. membru: Ba cam așa!..

Herșcu: Ce mi-li spune tu?

Skérczi: Asta vorba calumnia (scrie în carnet).

Pralea: (în parte). Așa, așa! Vorbește ca lumea!

Un membru: Unde-s banii fondului comunal?!

Notarul: Câți bani avem, sunt în hârtii de aloare.

A. membru: O fi, o fi, pe hârtie, da nici colo nu-s!..

Sandu: Mai oameni, aiduiască-vă D-zeu, la nu faceți slară din sânin!

Skérczi: Invață io pa voi a vătămă pa oameni! cinștit!

Membru cel din poziția plecată: Ți-l învăța d-ta pe pruncii D-tale, dar pe noi nu!..

Herșcu: Ține la voi gura, che la mine este drept se vorbim!

Acelaș membru: Știm noi, ce drept ai. Să ne mînci pădurea și sufletul din noi!..

Herșcu: Io? . . . io? . . . pi cine muncat io? ha spune!..

A. membru: Da capra și porcul lui Monduc, cine le-o mîncat?

Herșcu: Io nu muncat!.. Io cumpharat pi ele . . . io zisam la el: cu chit mi-la dar?..

A. membru: Știm noi, cum ai cumpărat dela el!.. Că omul acela e scrîntit de minte și d-ta i-ai dat o proastă băutură și în urmă ai scos cu puterea capra și porcu dela biata lui mamă bătrână. Unde-l legea aceea în lume, să dai la un nebun băutură pe vitele altuia?

Mat mulți: Așa-l, așa-l!..

Herșcu: Ce mi-li vorbi la mine?! Asta este minciuna . . . apu io бага pe dumita la pura pintru vatamare. Io da pi el la dumita domnu avocat se ia la muna!..

Skérczi: Grija meu fi! Eu felește! (scrie).

A. membru: Stăm la brazdă!

Mat mulți: Stăm!.. Stăm!..

Notarul: Oamenii dragii mei! Cu vorbe de acestea nu facem nici o ispravă. Lăsați vorbele cele slabe, pentru numele lui Dumnezeu, și să vorbim cum se cade, ca oamenii cei cu minte!

Sandu: Așa zic și eu, mai oameni alduiască-vă Dumnezeu!

Porfirie: (care a tăcut până aci) Și eu zic așa... Să vorbim dară limpede și la înțeles!..

Mat mulți: Să auzim, să auzim!

Porfirie: Onorat comitet: Am venit aici la pertractarea socoților comunale. Bine! Eu de

18 ani sunt reprezentant și știu socoțile și fără carte. Fondul comunal trebuie să fie acum de 4000 de coroane, întreb pe dl notar, sunt atîția bani?!

Notarul: Atîția n'au de unde fi, că vin trase spesele celea mari, ce le-am avut cu lăntuitul hotarului și acolo-s cei mai mulți bani.

Porfirie: Asta nu-l așa, că pentru lăntuit am prelininat noi spesele din an în an.

Mat mulți: Așa-l, așa-l!..

Porfirie: De zece ani dela comasație, pământul comunal a fost în arîndă tot câte cu 400 coroane pe an. Astăzi trebuie să fie fond mare. Întreb, cătu-l dară de mare?

Notarul: Ce fond?! Dapo! nu știți d-ta, că din fondul comunal am ținut taurul satului?!

Porfirie: Ba știu, că pentru taur se plătește cu ruptul 200 coroane pe an. Unde sunt ceialalți bani?... (liniște) Primarule unde sunt banii fondului și a pământului comunal?

Sandu: Eu dragii mei oameni, n'am purtat fonduri și bani în mîna mea n'am luat!..

Porfirie: Nu?!.. Atunci găsim noi, cine le-a purtat. Dar globile câte ai strîns d-ta de 4 ani, că eu le-am însemnat pe toate și sunt aproape 1500 cor. unde sunt acele?

Sandu: Acele eu le-am strîns și dacă nu se cade să fie a mele, le pun înapoi!

Porfirie: A bună seamă, că ai să le pui! Da dumneată domnule notar faci samă cu celelalte?

Notarul: Eu n'am să fac nici o samă. Căci eu știu ce am cheltuit și ce nu!

Porfirie: Bine, acum fie și așa. Acuma te întreb pe d-ta primarule, d-ta al vîndut pădurea noastră la domnu Herșcu? (Va urma).

Ca cel mai de seamă dintre ziaristi ciscarpatini a ajuns la deputatie (reprezintă cercul Chişineului în dietă), ear ca scriitor e acum laureat al Academiei Române.

Şi să mi-se permită să atrag atenţia asupra unei coincidenţe. Jancsó Benedek, care nu poate fi o săptămână, fără să scrie ceva despre noi, Românii cu opul său, ce tracta despre năzuinţele noastre a fost primul şi până acum singurul ziarist maghiar, ziarist de profesiune, care să fie încununat cu laurul Academiei maghiare. Dl Russu Şirianu, gazetăromân a scris o carte «*Românii din statul ungar*», în care ne dă un tablou convingător, fiindcă e bazat pe migăloasa, dar mult zicătoare statistică, tablou al stărilor dela noi, Românii ciscarpatini, muncă de furnică, de aceea conştiinţioasă — guvernul ungar s'a şi grăbit să-l delragă debitul postal — ... şi *Academia Română* a împărtaşit-o de premiu din fondul Adamachi.

Când Academia Română a răsplătit munca fruntaşului între ziaristi ciscarpatini, n'a răsplătit numai osteneala unei cărţi, ci a conştiinţit direcţia întregii activităţi a dlui Russu.

Dlui adică, elev al ideilor distinşilor *Slavici*, *Brote* şi *Albini* întemeietorii vieţii naţionale la noi, temelile vechi «*Tribuna*» şi mentori ai direcţiei noastre de azi, prin aceea, că a fost premiat s'a dovedit demn de încrederea şi speranţele, ce distinşii bărbaţi legaseră de actualul director al ziarului aradan «*Tribuna*».

Căci dl Russu a continuat şi sădit aici, ceea-ce începuseră fruntaşii *Slavici*, *Brote* şi *Albini* la Sibiu.

Şi timpul, experienţa a dovedit prietă pornit sănătosul curent de activitate, de desamorteală politică, de deşteptare naţională. Huliţi la început, ca ori ce adevăr, lumea românească a adoptat parerile lor dovada conferenţa electorală ținută la Sibiu înainte de alegerile dietale...

Da ... de premiarea dlui Russu ca de premiarea unui elev în prima linie mândrii trebuie să fie profesorii: *Slavici* şi *Brote*, cari au fost împărtaşii — cei dintâi între alii nostri — de înalta distincţie a Academiei Române. D. *Brote* a fost premiat (cu 5000 lei) pentru lucrarea sa «*Chestia Română*» ear dl *Slavici* pentru romanul istoric «*Din batrâni*». — Ear noi avem motiv să fim mândri de premiarea tuturor.

PASTORALA.

P. S. Sa Episcopul Aradului Ioan I. Pap a adresat credincioşilor săi o pastorală, din care scoatem următoarele:

Iată dar îndemnul prăznicului! Iată că întru pomenirea evenimentului celui fără păreche în istoria lumii cunoscută, întru pomenirea învierii Domnului, creştinismul a introdus sărbătoarea, a cărei prăznuire o săvârşim şi noi astăzi cu întreaga biserică ortodoxă orientală de pretutindenea, precum o serbează şi întreaga lume creştină, şi bucuria zilei este cu atât mai mare, cu cât învierea Domnului este triumful luminii asupra întunecului; este biruinţa adevărului asupra hulei şi a dreptăţii dumnezeieşti asupra nedreptăţii şi tiraniei păgâne; este biruinţa raiului asupra iadului şi a vieţii asupra morţii; învierea Domnului nu numai ne este mărturie vie, că poţi omori trupul, dar nu poţi omori şi sufletul, dar ea ne este şi nădejde învierii noastre la ziua cea de apoi, în care nădejde ne întărim nu numai prin credinţa noastră, ci şi prin mărturisirea tălhărilor, care a recunoscut pe Christos pe cruce şi care astăzi îl măreşte cântând: *ieri m'am îngropat împreună cu tine, astăzi mă scol împreună cu tine, înviind tu*, (stih. a 3-a dela oda a 3-a a praznicului).

De aceea tot sufletul condus de asemenea convingeri creştineşti, va înţelege bucuria şi veselie noastră de astăzi: înţelege de ce la vestea învierii Domnului şi omul sdruncinat şi ingenunchiat sub povara greutăţilor vieţii, răsuflă mai uşor şi capătă putere de viaţă nouă? De ce chiar şi muribundul, a cărui zile sunt numărate, îşi reculege puterile la vestea învierii Domnului, se trezeşte şi capătă nădejde de biruinţă asupra morţii; iar înţelegând toate acestea va înţelege fiecare şi aceea: de ce biserică noastră a introdus cântările şi imnurile, cari astăzi ca şi dintr-o gură şi dintr-o inimă răsună cu dulceaţă şi mângâiere nespăşă din piepturile tuturor creştinilor adevăraţi, spre lauda şi mărirea lui Dumnezeu Tatăl, care a dat, şi întru cinstea şi mărirea unuia născut Fiului său, a Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Christos, prin care s'a dat biruinţa vieţii asupra morţii.

Între alte multe cântări este şi imnul pus în fruntea acestei pastorale, pe care l'am aflat mai potrivit împrejurărilor vieţii noastre de astăzi, nu numai pentru că şi prin el se preamăreşte sărbătoarea zilei, dar şi pentru aceea, că prin acest imn biserică ne arată calea, care duce la bine şi îndestulare.

Veniţi să bem beutura nouă sună oda (peznă) a treia din canonul praznicului cântat astăzi în toate bisericile noastre: *veniţi să bem beutura nouă* va zic şi eu în numele bisericii, carea ca o maică bună, ne cheamă cu iubire la sânul ei. Beutura nouă să bem dară nu din piatră stearpă făcătoare de minuni, pentru-că aceea nu este beutura credinţei creştine, ci este beutura poporului care, îndată ce nu-şi poate stăpâni dorul inimii şi poartă pântecelui, pierde credinţa în Dumnezeu şi murmură contra conducătorilor săi. Apa din piatră stearpă făcătoare de minuni este beutura nesaţiului şi a desnădăşduirii, din care au beut numai fiii lui Izrael cel de demult atunci, când în calea spre pământul făgăduinţei ajunşi, la muntele Horiv, şi nealând apă, începuse a murmură contra lui Moise, conducătorul lor, făcându-i imputare: de ce i-a scos din casa lui Faraon? De ce i-a adus prin pustie şi prin munţi, unde n'au

şi când apoi Moise ca să scape de blăstăm şi urgia poporului, — care l'ameninţa cu moarte — a dat la porunca celui de sus cu toiagul său într-o stâncă din muntele Horiv, din care spre mirarea tuturor, a eşit apă curată şi întru prisosinţă şi s'au liniştit cei însetaţi, dar pentru necredinţa şi ispitirea lor, pentru-că ei n'au crezut, că lucrurile se întâmplă cu voia lui Dumnezeu, Dumnezeu i-a certat şi locul, de unde s'au scos apa, nu se cheamă a darului şi al binecuvântării, ci *locul ispitei şi al blăstămului*. (Cartea Eşirei, cap. 15—17).

Tocmai de aceea, în timpul de acum, când şi cel mic ca şi cel mare vede, cum lucră mâna lui Dumnezeu pretutindenea; când cel tare ca şi cel slab înţelege, că de nu va zidi Domnul casa bunătăţilor, înzădar ne vstănim; când cel avut ca şi cel sărac nu numai vede şi înţelege, dar şi simte că *zădarnic este aratul, sămănatul şi grăpatul*, dacă sghiabarile şi canalurile cerului sunt închise şi nu se pogoară ploaia, care să ude sămănaturile şi să dea sămăntorului sămânţe după fel, — ce sfat v'aşi şi putea da mai uşor de priceput şi de împlinit, de cât să vă zic: *Veniţi să bem beutura nouă, nu din piatră stearpă făcătoare de minuni, ci din izvorul nestricăciunii, din Hristos, cel ce a izvoiu din mormânt, întru carele ne întărim*.

Când vă zic aceasta, vă sfătuiesc şi îndemn: să ascultaţi sfaturile şi să împliniţi poruncile sfintei biserici, întemeiată prin însuşi Mântuitorul Hristos, care însuşi este pacea şi prin care se revarsă darul şi binecuvântarea cerească asupra noastră; este pomul vieţii, din care gustând nu mori; este însuşi izvorul tămăduirii, în care şi prin care se vindecă toate boalele şi toate neputinţele sufleteşti.

Vă sfătuiesc şi îndemn să vă rugaţi unul pentru altul, ca să vă mântuiţi; — să vă rugaţi lui Dumnezeu cu toată umilinta şi căldura inimii, în toate zilele şi în toate lipsele şi trebuinţele vieţii; să fiţi blânzi şi fără prihană, să iertaţi unul altuia greşalele voastre.

Iertaţi dară toate pentru sfânta înviere.

După cari rugând pe Dumnezeu, părintele îndurătorilor, să sădească în inimile voastre aceste sfaturi părinteşti; să ne binecuvinteze cu un an binecuvântător, care să aducă bucuria şi îndestularea creştinească în casele şi familiile voastre a tu-

turor; să vă învrednicească a petrece cu bine aceste sărbători şi a ajunge cu pace multe altele de aci înainte. — am rămas cu binecuvântare archierească.

Arad, în sărbătorile învierii Domnului din anul 1905.

Al Vostru tuturor

binevoitor Episcop:

Ioan I. Pap

Din comitate.

Şimleu-Silvaniei, 24 April

Românii din Sălăgiu — să fie toţi la locul lor. — Pe 3 Maiu nou este convocată adunarea generală de primăvară a comitatului Sălăgiu. — În aceasta adunare se va discuta — între altele — şi purtarea reazelor organelor administrative, cari se hrănesc din banii Românilui, faţă de fraţii cari au luat parte la vestita alegere din Cehov. Se va interpala vicişpanul şi se va pofti ca să dea desluşirile celea mai amănunţite despre faradelegile ce au suferit Românii la aceia alegere brutală şi fără părechia. — deci nici un membru român să nu lipsească de la adunare.

INVITARE.

Congregaţiunea comitatensă este convocată pe 3 Maiu a. c. 10 ore a. m.

Cu stimă rugăm pe membrii români ai reazelor prezenţei comitatense, ca să binevoiască a se prezenta în număr complet la aceea adunare la conferinţa confidenţială prealabilă, ce va avea loc în Zalău, hotelul «*Tigru*» în ziua adunării la 7 ore a. m.

Şimleu, 20 April 1905.

A. Cosma.

Puterea noastră de viaţă.

După voia lui Dumnezeu suntem învredniciţi de a prăznuia azi ear luminata înviere a Mântuitorului nostru Isus Christos, învierea, celui ce a răscălat păcatele lumii. În aceasta zi de slavire, datorită creştinească avem să ne cucernicim cu toată dragostea inimii noastre în faţa smeritului lui chip, căci învierea lui este învierea, este mântuirea sufletelor noastre, robite de patimi şi ispite de deşertăciuni.

Când lunecăm înapoi cu gândul şi aruncăm o privire, cât de palidă în nebulosul nostru trecut din învălmăşeala luptelor şi a frământărilor, prin cari au fost nevoiţi strămoşii nostri a trece, vom putea constata cu mândrie sufletească, că poporul românesc, deşi hărăzit de soarte, a duce un trai, după cum nu l-a meritat, deşi sfăşiat în inima sa, deşi sărac, lipit pământului, totuşi deşertăciunile lumeşti şi averea mamonalului nu l-au putut seduce, ci a rămas statornic în acea credinţă, în acea lege, ce Mântuitorul Isus Christos ne-a lăsat o moştenire, petruită cu dumnezeescul său sânge.

Credinţa în învăţăturile lui Isus ne-a mântuit de furia norilor negri, ce de atâtea ori s-au îngâmădit asupra noastră şi numai această credinţă ne va putea da înfrînărie îndelungată şi de acum înainte, căci credinţa sufletului nostru o păstrăm în biserică, iar prin biserică păstrăm dulcea limbă românească.

E timpul să spunem, celor ce ne duşmănesc, că zădarnice sunt sfârşirile lor, cari dragostea de neam este cu mult mai adâncă infiltrată în sufletul nostru, decât ca ei să ne-o poată răpi.

Suferim toate pentru credinţa şi limba noastră, suferim cu mândrie şi cu bărbăţie, căci Isus Christos însuşi ne arată, că decât să lase nimicierea adevărului, mai bucuros a suferit moartea plănuită de oameni fără suflet şi fără inimă.

Facem noi ceva rău? Martor ni-e Dumnezeu, că nu! Lupta noastră se învîrte întru apărarea credinţei şi limbei. Aşa au făcut strămoşii, aşa ne au învăţat şi pe noi.

Curate sunt năzuinţele noastre, de aceea cătră tine ne întoarcem doamne al puterilor, ca privind din slavă spre smerit sufletul nostru să ne dai tărie, ca cu sfîntenie să păstrăm moştenirea hărăzită nouă de strămoşii nostri.

Nu se înțeleg!

Din patru partide: kossuthiștii, popo-disidenții și banfiștii s'a înșghebat o ritate dornică de putere.

Ce încurcături ar fi însă dacă M. Sa, cărma țării pe mâna acestei strânse poate judeca și din faptul, că nici dintre cele patru partide nu vrea ceea cealaltă.

Astfel cu prilejul Paștilor (catolice) con-Zichy Nándor a spus următoarele:

— Acolo stă în fruntea programului nostru de reviziune (schimbarea legilor politice), ca și cum stă în programul partidukossuthist desăvârșirea neatârării statului ma-

Vătămarea principiului creștinesc în domendrept al familiei ne-a hotărât, ca pentrustarea principiului universal creștinesc și pen-sărarea intereselor bisericii noastre să ne luim în partid. Putem însă da mâna și cu

partide în acelea întrebări, în care ne înțeleg. Dar de separațiunea noastră, deplina noa-neatirnare nu putem abdice, în alt partid nu

putem contopi, alt program nu putem mărtu-pot s'aibă, și de fapt și au alte partide pro-si ținte folositoare și patriotice, dar parti-acelea au pornit totdeauna din alte baze,

de ale noastre, alta li-e gândirea universală. pân'aci nu s'au însărcinat la apărarea cre-bisericii și nu convin încă cu noi în do-revindicățiunei. Ne place a crede, că sunt

durile lor de aceea, cari împărtășesc vede-noastre, dar pân'aci n'au mărturisit aceasta

tru aceasta nu voiesc să ia parte la acți-ouastră politică. În aceea ne deosebim, că

noi, credința și biserica stă mai presus deașa credem, că aceasta nu numai, că nu e

s'a o nega, dar și în legislație trebuie luptatm datorie a duce și luptă de partid pentru

va sa zica totuși...
stii și disidenții nu vor cu nici un pret.

Ear Zichy János și-a bătut joc de par-astea în chipul următor:

Într'un lung șir de ani — scrie contele Zichy — lozincă opoziției a fost: a stărpi corrup-a liberală, a așeza pe baze noul administra-

de-stat, a sista sistemul de protecții, a in-pragmatica funcționarilor, a regula înaintarea

funcionarilor, a stabili incompatibilitatea funcțio-narilor, cu un cuvânt a curăți acel grajd augias,

care l'a inficiat sistemul corupt. După izbândatției coaliției programul acesta l'am fi aștep-

Despre programul acesta, care e cestiune deența pentru națiune, azi abea mai vorbește

a. Dar înzădar vom acoperi limba cu tri-național, tot bubă rămâne. După părerea

cea dintâi datorie a opoziției învingătoare e

judeca națiunea bolnavă, înainte a se gândi în

aină s'o îmbrace.

Știe deci M. Sa, de ce stă pe gânduri

ă să dea țara pe mâna unor astfel de

leni.

„Jidanii și transilvănenii“.

„O du Heber Augustin...“

Cu risicul de a pierde dela început bu-oința dlui August Scriban și nepre-

pat de atențiunea, ce ar putea da d-sa

stor șire, am început cu un citat «jer-», — dar german, dupăcum zicem

nepretentioșii «ardeleni», de fapt un-

eni (în cazul semnătorului acestui articol

al tovarășilor săi din Arad — Ungaria!).

Domnul August Scriban după o migă-să cercetare a ziarelor din România, după

pedantă urmărire a greșelilor de limbă

nănească (cari în mare parte pot fi și de

mâniei, ca pe niște otrăvitori ai purității

limbei românești.

Alea jacta!

Și cine sunt acești primejdioși «tran-silvăneni» și și oameni influențați de dinșii?

Să le cităm numele, (nu numile!) din

însași «opera» dlui Scriban.

Iată-i: Titu Maiorescu (oltean), Dumitrescu Iași, I. Găvănescu (moldoveni), I. și

S. Nădejde, (moldoveni), C. R. Motru (ol-tean), P. Eliade (muntean), M. Eminescu

(moldovean), I. Creangă (moldovean), Al. Vlahuță (muntean), Delavrancea (muntean),

Coșbuc și Scurtu (ardeleni), Ministerul cul-telor, Academia Română, ziarele «Univer-sul» și «Adevărul»...

Va să zică, pe cei de mai sus «i-a dat

gata» direcția «jermănită» ardeleană și dinșii

dau gata limba română. Și aceasta s'a «efep-tuit» (?) în așa măsură, încât sentinela (nu

santinela!) purității limbei române, dl Au-gust (nu Neofit! ci) Scriban e nevoit să-și

asculte glasul sufletului și să dea «alarmă»:

«Jos transilvănenii deci (sic!) să fie

«strigătul tuturor aceloră (fără virgulă!) că-»

«rora sângele le clocotește sub imperiul celei

«mai legitime revolte!» etc.

Noi Românii din regatul Sfântului Ște-fan, deși avem a face foarte mult cu o

seamă de compatrioți, cari până și munții

vor să și-i naționalizeze, declinăm dela noi

onoarea nemeritată ce ni-o face dl Scriban,

de a-i crede de «ai nostri», (după naștere),

pe cei mai ilustri și mai de valoare scrii-torii înșirați mai sus, cu toate acestea în-

drăsnim să credem că dintre toți *levantinii*

se măsoare cu umbra lui George Lazar,

Șincai, Petu Maior, Laurian, Cipariu, Sla-vici, Coșbuc etc., încât privește contribuirea

la desvoltarea direcției naționale și stabilirea

limbei literare române.

Nu scăpările din condei ale gazetaru-lui, în fuga redactării, sunt elemente de in-

Dar trebuie să mai știe cetitorul se-rios încă un lucru și anume, un lucru pe

care ni-l spune dl Augustin Scriban în în-cheierea articolului său din «Revista idea-listă» (!):

«Așa-dar, Români ai României, să fim

«gata când vom fi chemați să cucerim

«Transilvania, dar să nu ne transilvănim

«pân' atunci!»

Vrei, d-le Scriban să cucerești «Tran-silvania»? Ei așa!

Ca să vrei *ceva*, trebuie să ști întâi ce

vrei. Și de sigur că vei ști din psihologia

elementară, că a voi și a dori nu e tot

una...

Până unaltă însă, ar fi mai bine să te

îndeletnicești cu punctuația și să te desbaeri

de veleități *franțuziste*. Căci a mai fost ca

d-ta unul, care — «poet» fiind — s'a dus

în Belgia, să se întărească, să se reîntoarcă

apoi în patria română și să sdrobească pe

«transilvăneni». Și cum s'a dus, s'a făcut:

«Tot o apă și un pământ...»

ori vorba cântecului nemțesc, — cu Augustin.

Sever Secula.

Școala confesională română.

(Raspuns d-lor Szabó E. și Cs. A.)

În Nr. 10 al foaiei pedagogice „Néptanítók

lapja“ subinspectorul din Deva, Szabó Elemér,

în articolul D-sale intitulat: „Nemzeti érdekeink

megóvása“ se silește din toate puterile a de Josi

școala confesională română și totodată și pe

invățătorii săi. Poporului român îi atribue lipsa

de cultură. „Ezt a népet művelni kell“, esclamá

susnumitul domn. Și încă cum voește dl Sz.

veni fericirea.

În Nr. 15 al acelei foii, tot sub același

titlu, un alt domn, Cs. A. se silește a da drept

celui dintâi.

Să vedem acum ce l'a îndemnat pe dl

Szabó să scrie cum a scris? Se tradează însuși

când zice: „A nemzetiségeknek irántunk való

érzülete a jelenben sem változott, sőt a lefolyt

képvisező választások alatt ismét erősen ellenünk

fordult“. Aceasta e durerea cea mare a d-lui

Sz. că și Românii au votat pe candidații lor. Și

apoi de aici vine școalele confesionale respec-

tive a dascălilor confesionali.

Dar să ne erte dl Sz. când afirm, că noi

nu suntem în contra nimărui. Noi așa știm, că

Maghiar, Român, Neamț, Slovac, Sârb, etc. în

statul ungar toți suntem deopotrivă înaintea

legii și ca atari, așa cred, putem vota, unde ne

dictă conștiința cea mai curată, căci doar nu

facem nici o spărtură, că și noi ne trimitem

bărbați în sfatul țării și încă astfel de bărbați,

cari ne cunosc durerile și năcăzurile noastre.

Și apoi d-le Sz. prin aceasta noi suntem contra

D-voastră? E un neadevăr când se afirmă așa

ceva, căci cum am zis, noi drepturi vrem, ear

nu să fim contrari. Dl Sz. va cunoaște zicala:

„Încă ei e de cătră pădure“.

Noi Românii din statul ungar iubim pe

toți concetățenii de ori-ce naționalitate, chiar

asa cum și alții ne iubesc

Înzadar caută dl Szabó agitatori printre

rândurile noastre, căci drept judecând, nu-l va

afila, ci mai îngrabă l'am putea numi pe D-sa,

căci afirma lucruri, ce sunt departe de noi.

Mai bine ar fi, dacă dl Sz. în scrierile

D-sale ar cauta un „modus vivendi“ de a se

ajuta școalele sârmane, pe cari le critică atât

de aspru. Aceasta ar fi chemarea de inspector,

sa îndrepte, ce e de îndreptat, ear nu să bar-

jocurească. Să accentueze d-lui, că precum

școalele de stat sunt ajutate din visteria sta-

tului, tot în asemenea proporție să fie ajuto-

rate și ale confesiunilor, căci doar confesiunile

sunt, cari clădesc statele pe bază morală, fără de

ce un stat nu se poate nici presupune măcar.

Școala confesională română în toate tim-

purile a fost la culmea chemării sale. Instruc-

țiunea, în școala confesională, pe baza mate-

riatului predat, formează un întreg armonie pe

bază religioasă morală. Și apoi d-le Sz. dacă

poporul Român și în timpurile celea mai cri-

tice a rămas credincios religiei și patriei sale, să o știi că la aceasta numai cultura religioasă morală dobândită prin școala confesională l-a îndemnat, căci d'ale statului nici nu existau.

Așa cred eu, că acel popor, pe care cu argumentele adevărului îl poți capacita (și nu cu de celea sunătoare) îl poți convinge, cred că acel popor nu e lipsit de cultură. Apropo, alegerile din urmă.

Poporul Român e popor sărac, dar din sărăcia sa își susține școalele sale cum Dumnezeu i ajută. Învățătorii sunt mulțumiți cu cât au, căci săraci s'au născut și ca atari știu trăi și fără biciclete și alte lucruri de lux.

Românul e bun patriot. Vatra strămoșească, neamurile, sângele vărsat în lupte și mormintele părinților și a protopărinților îl leagă pe român de dulcea sa patrie Ungaria. Datele statistice încă ne-o dovedește, că Românii nu sunt aplicați la emigrări în America, ca alții bunăoară.

Școala școlii confesionale este, de a da patriei fii credincioși, crescuți în spirit religios moral. Și școala confesională română satisface pe deplin chemările sale. Va fi poate, câte vreo școală în care instrucțiunea va fi mai slabă; dar aceasta se întâmplă și la celea de stat.

Un exemplu. Am participat la un examen la o școală de stat. Examenul decurgea cu elevii clasei a IV-a, care aveau un singur învățător. Și mergeau răspunsurile, chiar ca o roată automată. El dar nu știu cum învățătorul, întrebând pe un elev, a scintit-o cu întrebarea așa, ca învățătorul a primit următorul răspuns: „Dle învățător nu asta mi-ai dat să învăț pe examen, ci despre comitatul Comarom“, (Examenul decurgea din geografie). Cu asta învățătorul examinator s'a încurcat așa, că a pierdut firul întrebărilor, iar copiii steteau cu gurele căscate, apoi publicul — satisfăcut.

La aceasta, ce zic domnii Szabó și Cs. Á. ? Zice-vor aici, că toate școalele de stat sunt rele, fiind-că cea pomenită a fost slabă? După una să judecăm întregul? Ar fi foarte greșit.

Încă un exemplu. În comuna X. sunt 2 mla, după mla vizitând la școală de stat, a zis către învățător: „Asta totuși nu merge. Elevii d-tale, cari mai toți sunt maghiari, nu știu să analizeze o zicere. Să fi văzut cum știu cei dela școala română, așa analizau ungurește, ca româneste“.

Eu cred că și dl Szabó precum și Cs. Á. vor fi convinși că „Nu tot ce scriește e adevăr“, apoi: „Nu toate stelele lucesc într'un chip“ și în urmă: „Nu este pădure fără uscături“.

Convingerea să vorbească, iar nu patima.

Dascaul Boariu.

PARTEA LITERARĂ.

27 AUGUST).

Bateria noastră a doua, ascunsă în vii pe dealul de de-asupra Griviței, deschidea spre întăriturile dușmanilor trei-zeci și șase de guri de oțel.

După o zi de frământări în ploaia de foc și de schijă, după neîntrerupta duruire de tunete supt norii de fum cari acoperiau taberile, flacăii noștri trudiți de abia putuseră să atipească câte o parte din noapte. Se rinduseră la lucru, se rinduseră la tunuri; și când, în răstimpuri mari, lumina salvelor izbucnea ca o ploază de fulger, ei răsăreau negri o clipă, izvorind par'că din întunecime, drept și neînduplecați. Apoi în șanțuri îndărătul coamelor netezi de pământ, în tăcerile adânci care urmau, tunarii vorbeau despre spinatecile lor ofițerași svirliți în țărână de zburăturile de schijă, așa de buni în vremurile de pace, și așa de înflăcărați și de încruntați în viforul care venise. Pomeniau și de frații fulgerați — oamenii cumpăniți și la bine și la nevoie, și cu o răbdare pe care nici sângele gîlglind în răni adînci n'o înfrîngea. Și unii și alții zăceau acum îndărăt, la ambulanțe.

După noaptea aceea, veni dimineața c'o liniște mare. Și în liniște, la șase ceasuri, de odată, ca din senin, porni întâiul tunet, și după dănsul se deslănțai brusc uraganul de fum și foc din trei-sute cinci-zeci de mașini. Fierberea clo-cotitoare, — de asupra muncelilor și văilor, norii albi ca vata și învâlmășiți, prin cari se strecu-

¹⁾ Din volumul: „Povestiri din război“, cu ilustrațiuni de N. Mantu, apărută de curând.

rau șuierăturile și blăzirile fioroase ale ghiulelelor, umpleau cerul și pământul de o mare furtună de jale.

Și în vremea asta, valurile întunecoase ale infanteriei se încovoiau îndărăt prin zdruncinăturile pământului, în vecinătatea bateriilor. Bata-lioanele, gata de luptă, ședeau rânduie, tăcute, pe când văzduhul se cutremura. Și în inimele tuturor stăruia par'că un ghimpe, — așteptarea. Trecuse o zi și nu se întâmplase nimic, dar fiecare clipă viitoare putea aduce ca un fulger ordinul, ș'odată cu el botezul de sânge.

Aproape de liniile dușmanilor, spre Grivița, santinelele ascunse în tufisuri și în gropi stăpâneau cu ochii mișcările tabiilor, și în dosul acestui lanț ș'al păcurilor posturile mici și gârziilor mari, divizia întregă în două linii adânci își scânteia marile șiraguri de baionete.

Mai departe, pe podișul din dreapta șoselei care venia dela Bulgăreni, trăsurile de ambulanță își filfiau pânzele cu cruce roșie. Pataștele, legănate în pasul regulat al sanitarilor, pe mică pe ceas ieșeau din vâl aducând spre doctorii cu chipuri roșii trupuri zdrobite de tunuri.

Și era în bateria din vii o frământare cumplită... Din spre tabia Abdul-Cherim, din redanul scurmat în coastele ei, numai dela o mie de pași depărtare de noi, venia un foc iute de puști care izbîia din plin șirurile servanților. Ofițerii injurau și dădeau ordine multe cu glas tare, soldații se învîrtiau mîioși în jurul tunurilor, dar, descoperiți fiind din partea aceea cădeau unul după altul, după fie-care izbucnire a focurilor, care tresăreau în văzduh c'niște părăituri de vrea-scuri.

Era o mînie ș'un năcaz de-și scuipau flacăii sufletul. Cu toate acestea lucrau în urgia și în fumăria aceea. — și tunurile, îndopate, sviriau par'că cu desperare ghiulelele în spre furnica-rele păgănilor. Și zburau tipând, și cădeau bine și câte un mormur de mîngăiere trecea prin rânduri.

Într'un târziu, veni ordinul să se tragă tunurile în rezervă, — și acolo, la adăpost, îl găsi Domnitorul. — și generalul raportă cum stau lucrurile.

În goana calului, îndărăt c'o veste grabnică. Fugarul sforăia în galop aprins, și trecea ca o săgeată prin riți, prin rovine, — până ce se arătară întunecoasele și tăcutele valuri ale dorobanțimii.

Companiile erau gata. Soldații, așezați la pământ, păstrând rânduiala însă, așteptau. Icoloco, grămăzi mici vorbeau cu glasuri încete. Cei mai mulți, însă, tăceau duși pe gânduri. Ofițerii batalioanelor sfătuiau strînși în roate, dese ori se mișcau agale printre zidurile platoanelor. Era o ploază intensă și întunecoasă de căciuli mari cu pene pistrițe și de chipuri de infanterie, în care roșul și albastrul însemnau cărări de flori.

Călarețul venia în goană. Prin rîndurile flacăilor alergă un fior, o șoaptă petrecută cu grabă dela om la om. Ofițerii se întoarseră toți spre partea de unde venia vestea; unii porniră nerăbdători și înșirară spre margine.

Ștafa se opri scurt în fața statului major al diviziei, descălca și înmănă plicul. În clipa următoare, toată lumea era în picioare și știa, simția despre ce-i vorba.

În jurul celui ce venise, se strîngeau unii din ofițeri. Gălăgiosul căpitan-Corban dela al trei-spre-zecile de căciulari și iubiții săi băieți, locotenentul Avram și sublocotenentii Călinescu și Sava, îl strînseseră între piepturi și-l luară din scurt. Corban îl întrebă:

„Ce fac Turcii, dragă?“

Ofițerul de ordonanță, bunduc, cu mustățile răsucite ca coada războiului și cu ochii negri fulgerători, răsufa repede, nu știa ce să răspundă.

„Ostenit băiatul! rosti cu glas gros și cu convingere căpitan-Corban. Să-l dăm nițică flacăra. — Și-l întinse bidonul. — Ceva rom, băiete, rusesc, tare de-ți crapă maseaua! Trage un gât și te dezmoștește!“

— Nu, — mulțămesc! răspunse bunducul; mi-e cald de nu mai pot. Am alergat ca un nebun.

— Nu vrei? strigă căpitanul. Bravo, dragă! de ce nu spui? — Și se întoarse spre „băieții“ lui: Nici vouă nu vă place? ha?

— Ba mie-mi place, răspunse locotenentul Avram, zîmbind larg și legănându-se ca o rață. Le plăcea romul și sublocotenentilor Călinescu și Sava, băieți supțiri, de abia ieșiți din școală, ș'acuma plini de admirație către mustă-

ciosul și negrul căpitan Corban. Înghițiră toșcăte un gât dravăn din băutura arzătoare, în imbulzeala din ce în ce mai deasă a ofițerilor începura să descoase pe cel venit.

Artileristul ștergea sudoarea, își deosebi la gât tunica, pe când toți îl trăgeau care cotro. Apoi începu să spuie despre redanul ne fulgera bateria din viile de de-asupra Griviței, dela o depărtare de o mie de pași numai, ieșii, tunarii, se luptau strășnic, dar ce păgănil il luau ca din oală. — Acum nu mai de chip; trebuia să intre în foc infanteria, puie pe necredincioși pe goană.

„Ei și ce? strigă cu glas mare căpitanul Corban; crezi că n'o să-l luăm la goană? Iată Corban să trăiască și o să vedeți voi și mine asta! Eu cu băieții mei, mă! ca niște lei! Și al dracului; în frigare o să-l luăm! Ce zic vrame?“

— E foarte bun romul! răspunse cu vîngere locotenentul.

— Drepti, răcane! mi-ai băut toată trîntite-ar Sfîntul Ilie într'o pivniță cu aur. Ce facem, bă, mergem?

— Cu tetea mergem și în iad! răspunse vram, răsucindu-și cu stînga mustața și cu dea întinzîndu-i bidonul gol.

Și în zvoana din ce în ce mai mare a talioanelor prin care trecea un freamăt zbučni ca un fulger și ordinul. Ordonanța lecă iar și se porni înapoi spre baterii în iar ofițerii își înălțară capetele, și cu e scurte, cu piepturile înfiorate, svărliră spre panil comănde, pe când șiragurile de căciuli de baionete se tălăzuiau în indoiri negre fulgerări orbitoare.

În frunte, în foc, trebuiau să intre două talioane din al trei-spre-ze elea regiment de căciulari și unul din al cincilea de infanterie.

Grăbit, ars par'că de un foc lăuntric, frământa Tetea, rînduindu-și compania, iar ru-i cei doi sublocotenenti nu-și mai găsiau tel.

Căpitanul, nalt și spătos Român, era rămit în întreaga divizie: bea teapăn și era în op să mănânce ea șapte mese. În marșuri mînia

în dinți, ori un picior de gîscă, ori o halose friptură rece. Iar, la popasurile mari, când n'pezia, par'că dădea foamea. — Și avea o gură bună, cum nu prea se găsește; rar se întîrșea buzdugănească un căprar ori un soldat. În dintr'pricina inimii se muia așa de curând și se lăsa să cante romane, cu glas plin de putere de dulceață, cu un tremur de duioșie și de am-rere, de rămănea o lume încremenită asca e du-l. În clipele acelea, îi zbură gîndul înăpăna căsuța lui din Sărărie, în lașul vechiu, unde în tepta cucoana Călinea, căpităneasa, „cea mări moasă femeie din țara Moldovei“, pe care o bia acum ca și în tinerețe, după cum mărta tainic Tetea.

Locotenentul Avram, cel care se legăna de o rață leșească și se simția foarte mîndru, mustața-i neagră, era fecior de răzăș vechi, un omuleț plin de draci, care din glume și cântece comedioase se putea lua la întro chiar cu căpitanul. Și era veșnic amoretat, o maină veșnic reînnoită, care lua foc de und dintr'o scânteie. Când îl întrebau camarazi noștri sănătate, îl puneă mîna în partea stînga: zbu-doare, iubite, butoiușul cu pulbere!“.

Călinescu era un băiat bun, sfios ca opani mare. Se pudra, se ungea cu pomezi și cu oria meticuri și visa o iubire într'o pustie. Căci, sublocotenent, Sava, era un înfocat Volterasa. La ori-ce împrejurare te poenia cu o anecd despre marele scriitor; și pentru toți camarai lui avea un ușor despret, o ușoară răfrîngere, dan buze când vorbea despre el. Numai în admidic către căpitanul Corban se potrivea cu Călinescu.

Toți patru acum stăteau gata între oame z lor. După toate socotelile, și ei cu flacăii trebu să intre în rîndul întâi al asaltului, și o călău mare le umplea piepturile. Căciularii vorbeau stein tin; unii își strîngeau pe ei curele, apoi își tălă ceau cruce. Alții vorbeau în șoaptă cu tovar re și rămăneau după aceea pe gânduri, cu fețele sătoare. Iar, când suflarea din urmă, comar plecării, trecu prin inimă, se întinse tăcere adim Și de odată se mișcară valurile întunecoase. Si porniră flacăii noștri spre botezul de sânge.

Căpitanul Corban era aprins tare; din că în când ducea bidonul cu „flacăra“ la gură, și bia lung, apoi îl întindea spre locotenentul Avram. Il întindea, ofta adînc, și cu ochii plini de lac

„Măi Avrame, măi! acuși intrăm în șanțuri a păgâni, și Dumnezeu știe! rămâne Catina fără mine! Măi Avrame, băiete, să nu mă uiți, și să e duci să-l spui că m'am gândit întâiu la dinsa m'am dus pe urmă la moarte!

— Taci, domnule căpitan! răspunse locotenentul. O să vezi că de seară să-l tragem flacăra e bidon, la adăpost în șanțuri!

— Cine știe! da mie mi-e jale de căpităneasă, bre! — Apoi se întoarse spre companie: „Nu, băieți! să luați seama, și cu ochii la mine! Unde-i Sava?”

— Aici, domnule căpitan, cu băieții!

— Ce-ți mai face filozoful cel franțuz?

— Dă-l încolo. Acu-i altă daraveră!

— Hei, bre, acum rămân toate prostiile în urmă și se trezește omul cu inima curată...

Șirurile de căciulari, cot la cot, înaintau repede, în tăcere. Glasul înăbușit al căpitanului, lasurile sublocotenentilor și sergenților majori le răsunau la urechi ca din depărtări, aproape neslušite; și ochii cercetau zările, unde rotocoale dese și albe de fum se înălțau. Tunurile pocneau urd într-o duruire adincă. Acolo era foc și fum, era cuibul morții. Și batalioane se strecurau într-acolo, suind și coborînd spinări ușoare de dealuri.

Când companiile din linia întâia — acele care făceau avantposturile în apropierea liniei tunurilor — se desfășurau și porniră în grabă la atac, — focul dușmanului, oprit par'că o clipă, după o surprindere, de odată se întei într-o izbucnire repede, într-o furtună nebună. Sustinerile noastre zvăcniră dindărăt în izbire mănioasă, se săltară par'că la lumină — și pe toată întinderea porniră a țâșni vălurile albe și a pocni împușcături.

Bateriile trăsneau în toate părțile, și sutele de ghiulele vălăiau prin fumegarea deasă, gloanțele băzâiau rălăcînd, — și companiile desfășurate porniră mai repede, mai repede. Pălcuri se apropiau, dădeau drumul la stoluri de plumbi, porneau înainte. În mersul viu, unii se opreau, prăvăliau capul pe spate, dădeau drumul armei și se lăsa la pământ; alții se prăbușiau dintr'odată cu fața în jos. Săbiile fulgerau înălțându-se, glăuri se ridicau trecând peste șiruri grăbite. Moșiroiul turcesc înălța nouri deși în care păraiau împușcături neîntrerupt; spre el treceau întinsele lipe înfierbântate. Șiraguri de dorobanți cu căciuli mari; baionetele scăpărau mi de fulgere amenințătoare. Odată cu plumbii turcești, prinseră a curge din tunurile redutelor volburii de foc, răsărind din șuvoaie de șrapnele, care plesneau a văzduh, în rînduri, scurmad pământul, svărînd arină amestecată cu sânge.

Compania lui Corban mergea grăbită. Locotenentul Avram își uitase mustățile, pășia galben, a fălcile încheștate. Își ștergea cu bastia udă sudoarea de pe frunte, strângea nervos sabia, înălțându-o, și striga cu un glas care, de răgușea și alburare, se prefăcuse aproape în șuier. În jurul, înainte, d'indărăt, dorobanții se răpeziu tăcuți; o dungă de întineric supt cușmele mari.

Redanul, aproape acum, își vărsa grozavele unde de foc, părea mai mare, fioros, un cuib de moarte, în zgomotele de tartar. — Și de odată izbucni strigarea vijelioasă a cornurilor: atacul! I, ca izbite de suflarea unui ocean, tresăriră companiile, se plecără și porniră într-o rostogolire răsă. Veniau șiraguri după șiraguri dese de flăcări, cu buhoasele căciuli în piept, cu baionetele usate, licărind ca o apă de fulgere.

Căpitanul Corban urlă:

„Dați greu, băieți!” Își îndesă chipiul cu anga, pâlindu-l de sus în jos cu revolverul, și dică drept de asupra capului sabia.

„Nu vă lăsați bre!” și cu compania strânsă se zvîrliră la capătul drept al șanțului. Încolo, pe mijlocul întăriturii, duduia compania a patra, a doua după dinsa, cu drapelul aplecat, scurînd în pajură și falfăind în repezeala care-l mîna. Întă companie se îndesă în partea cealaltă, stînga, redanului.

Și dincoace, în învălmășeala care-l luase cu oia înainte, căpitanul iar urlă:

„Greu, flacă! — Măă! întoarcă pușca și age cu stratul, ghiogarule, ca pe malul Jăjăiei, măă!...”

Și într'adevăr era greu altfel! Șirurile dese de baionete se încurcau. Turcii țineau bine, în-un zid de oțel. Odată prinseră a răzni căciulii, se înălțară straturile și căzură grele ca niște lănci, părăind în baionete și n țeste omenești.

„Înc'odată, haidailor!” răzni căpitanul, îndesându-și ear chipiul cu revolverul.

Și înc'odată se înălțară ghiogașele cumplite și sveniră flăcări în îngrămădirea dușmanilor, și într'o rotire fierbinte prăvăliseră șiraguri întregi. Ofițerii cu fesuri strigau cu ochii măști de încremenire: pentru întâia oară vedeau armată cu căciuli, sfărîmînd capetele și baionetele cu stratul armelor. Șiraguri după șiraguri de păgâni dădeau înapoi. Căciularii suiau sus puștile, împungeau întâi la dreapta și la stînga cu baioneta, făcându-și loc, apoi trăsneau pe cei dinainte cu ghioga. Și lucrurile mergeau așa de repede, par'că săreau scântei din toate părțile.

„Zi-I, măă!” urlă ear căpitanul.

Și flăcări ziceau de comedie. Hăcuiau în șiruri dese ca cu imblăciile. Trăsneau, răcniau, se prăvăliau înălțându-se ca niște uriași în vîrfurile picioarelor. Să prăvăliau pe coasta dreaptă și roteau pușca din stînga și, unde ajungeau, sfărmau.

„Așa, taică, așa!” striga, căpitanul. Ear locotenentul Avram umbra ca o fantasmă, îndesindu-se printre dorobanți. Era alb ca varul la obraz, cu buzele strînse, cu fălcile încheștate cu ochii mari, arzători. Își ridica din când în când revolverul și bufnia în pălcurile păgâne, apoi umflat par'că de o căldură cumplită, ridica brațele, i-se lărgeau ochii, căsca gura, și ear se repezia. Sublocotenentii țipau ascuțit, înflăcărați, eșiți din minți, vînturindu-și brațele ca niște moriști de vînt. Se avîntau printre căciulari, la izbucnirile groase ale căpitanului urlau și ei, negri de colb și de iarbă de pușcă, cu ochii plini de lacrimi.

Și, ca într'o furtună iute, căciularii bătură rîndurile dese ale păgânilor și le zvîrliră îndărăt. Alții pătrundeau prin celalalt capăt, alții săriau în șanț prin față, și păgânii zdrobiți, călcați în picioare, fugeau îngrozii de năvala cușmeilor. În dată după retragerea dușmanilor, începu din nou a curge din întăriturile celelalte ale lor, asupra noastră, riul de foc și de schijă cu o mînie, cu o desperare neînchipuită. „Degeaba, degeaba!” gemu căpitanul Corban, v'af dus dracului! nu ne luați voi înapoi vizunia cât e cucul!” Și căciularii scoteau lăpețile dela cingătoare și începeau a întoarce parapetul spre dușman. Tunurile noastre în ploaia de foc veniră duruind, se înălțară pe o movilă dealături, servanții prinseră furnica cu grabă, ofițerii răcniau vînturînd săbiile, un trăsnet, două, mai multe, răpezi, unul după altul.

„Uraaa!” țipă sublocotenentul Călinescu. Se răsuci și să abătu peste Sava, îl cuprinsese de după cap și începu să-l sărute. „Uraaa! al noștri, al noștri, iubitu!” și-l curgeau lacrimile de bucurie. Dar o zburătură îl ajunse și-l muie din mijloc. El tot striga, cu lacrimile șiroind pe față, întinzîndu-se pe spate. Ear Sava uitase de filozofia franțuzească, și se plecă asupra rînitului, cu chipiul pe ceafă, cu glasul răgușit:

„Nu-I nimica, dragă, o leacă de sânge...” Își desfăcu iute tunica, trase din cămașă, repede o fășie, și descheie și pe căzut, ca să-l lege brațul.

Tunurile duruiau pe movilă, dorobanții lucrău, în furtuna de gloanțe, la parapet. Ear căpitanul Corban își scoase bidonul cu flacăra și-l întinse lui Avram:

„Trage un gât, măi băiete! După așa nuntă, face, — să fiu al dracului dacă nu face...”

Avram parcă era un cocoș cu cobe. Căscă pliscul și nu putea scoate nici un sunet. Sta galben cu ochii, căs ați, plini de un foc mare, de o bucurie sălbatică.

„Să trăiască căpităneasa!” rînji căpitanul, ducînd bidonul la gură. Și tunurile noastre bucuiau cu mînie, și dorobanții dădeau la o parte morții, se grămădiau gătînd și rostogoleau brazde mari la marginea șanțului spre dușman.

Mihail Sadoveanu,

ODA CALCULUI.

Artorul — și amatorilor.

Mă bat cu gându tot mereu
S'o rup odată cu junia
Și să mă însor, să știu și eu
Că-mi am căsuța și soția;

Dar iar mă 'ntorc... — is amîi răi,
Și vremurile-s tot mai grele
Și n'oi avea cu ce s'astup
Gurița „coconiți!” — „mele”...

Si-i dată naibii lumea az!
Cocoanele cu osebite,
Sunt sursa primă de năcaz
De ești o țiră slab de fire!..

Și am și eu o slăbiciune... —
Acuma nu mă mai feresc, —
Îmi place țuca, — a de prune, —
Și... (fetele... să le — iubesc...) —

Încolo însă-s om — pe vrute!
De prind a bea nu mă mai scol...
Nici ies din cărciumă mai iute
De cât cu buzunariu gol!.. —

În fine, — stil, — de 'n-su-ră-toare!
Și-s și de ani... — dar, n'am nimic...
Și asta n'ar fi lucru mare,
Dar, lumea, zice că's — calic!

Si doar de un' să fiu eu frate
Calic? — Pe banî nu beu nici când!
Și, — probă, sînt crîșmarî vr'o șapte
Ce-mî ține calea rînd pe rînd.

Dar vîz eu cum î lumea-acum...
Ci-că-s calic, — ci-că-s bețiv... —
M'o arătat cu mîna 'n drum,
Și eu sărmanul sînt naiv!

De-oi bea și eu, mi-e drag și mie
Și-aș sta și eu cu lumea'n rînd...
Am și eu dreptu la rachie
Și lauta s'aud cîntînd!..

Sînt și eu om, — așa gîndesc, —
Și lumea doară-i din păcat;
Iar dacă beau, ori chefuiesc, —
Doar și mie mi-a fi iertat!?

La ce să-mi fac inimă răă,
Eu beau pe socoteala mea, —
Și nu rămînesc la ori și cine...

Si n'am nevastă, ori copil,
Ori voie-rea de grija lor;
Iar dac'asa mi-e data mîi
Doar nu pot sta să mă omor!

Eu, slujba mi-o 'mplinesc plecat,
Mai marî mel, eu îl cîntesc; —
La ce, dar, sînt eu om strîcat
De-mî place chiar să chefuiesc?

Eu nu fac nimănu-I nimic
Și nu-I vreu răul nimănu;
Și — uite așa, cum sînt, — calic...
Eu, — nu mă 'nchin eu ofi și cul!..

Dar, spue lumea, ce va spune, —
Eu n'am s'o mai ascult mai mult!
Și — naiba tune în ea de lume!
Eu nu-I cer lumii de beut...

Crîșmarului, eu cer să-mi deie
Și la crîșmar imî dau crețarii...
Și zică lumea, ce-o să vrie,
— „Mulțeste Doamne cîrciumarii!”

Si nu-mî dea mie popa doru...
Și — nu mă placă nici o fată!
Mă aibă numai drag crîșmaru
Și — crîșmarîta... câte-o dată.

S-te, 1904.

C. Delas.

Amintiri din tinereță.

Prietenul Haralampie era recunoscut de un băiat sincer și bun la inimă. Dintre universitarii cari studiam în Pesta, în cei doi decenii din urmă, al veacului trecut, amicul Haralampie era unul din acei studenți români, cari nu-și perdeau vremea cu visuri sburdinice de tinereță, ci judeca real și fără considerații.

Și ca să-l cunoașteți și mai bine pe acest prieten al nostru, vă trades și aceea că colegul Haralampie era de statură mijlocie, bine nutrit, negru la piele și la păr ca un țigan și cu un zimbet vecinic pe buze.

pu să plângă de frică
nu văzând pe sora
și strică după ajutor

Henric n'auzind si nu vazând pe sora
cepu sa plângă de frică si striga dupa ajutor.

Acum grăi Lotchen, mângându-l: „Nu plânge Henric, trăiesc, dar mi-s'a rupt rochia.“

Mica zină a fost apoi eliberată din cetatea-l de lăzi și Henric o sărută și îmbrățișă de fericit.

Marele poet reaminti acest episod din copilărie chiar și cu trei luni înainte de moarte, când zăcea deja grav bolnav în Paris Rue d'Amsterdam Nr. 50 și când Charlotta l-a cercetat pentru ultima oară aici în mica odaie din curte, unde a petrecut șase ani chinuitoare dureri fizice.

Atunci zise sorei sale.

Nici odată în viața mea n'am mai avut un asemenea sentiment fericit, ca și atunci când te-am scos pe tine dragă Lotchen — cu viață din turnul tău de lăzi!

Aceasta mare dragoste pentru sora-sa a păstrat-o Heine viața întreagă. În multe din poeziile sale cânta copila și anii fericiti ai copilăriei, cari i-au petrecut împreună, ba chiar i-a și dedicat colecția de poezii intitulată „Primăvară nouă“, apărută în anul 1891. A fost reciprocă influința, ce-au avut-o frații unul în viața celuilalt.

Prin înțelegerea lui Henric s'a făcut și căsătoria lui Lotchen cu baronul Embden. Când adevărat petrecerea în Hamburg și-a făcut cunoștință baronul Embden, i-a vorbit cu atâta încântare de sora-sa, încât în tinărul baron s'a născut dorul de-a cunoaște fetița adorabilă. S'o cunoască și iubiască, a fost chestia unui moment. Charlotta apoi s'a botezat la 1823 Ianuarie 22 și s'a cununat cu baronul Embden.

Henric Heine încă a fost de față la cununia soției sale. În memoriile sale vorbește cu multă însuflețire despre sărbătorile acestor zile. Doi ani în urma botezului Charlottei și Henric a trecut la religiozitatea creștină. Eată dar, că și în religiozitate a urmat sorei iubite.

Prima reușită literară, Henric Heine o poate mulțumi Lotchen-ului sale. Fetița umbla la școală într'un clădire din orașul natal Inseldorf, unde orele de istorie, geografie și literatură le aveau mai mulți profesori din oraș. Lotchen a căpătat odată din scripturistica tema: să descrie povestea, care le-a spus-o profesorul.

Pe când însă fetița a sosit acasă, a și uitat povestea. Cu lacrimile în ochi, rozându-și condeiul seșea la masa, nu mergea tema de loc.

Henric venise tocmă de la școală, i-se lăsa milă de sora-sa și o încurajă să naibă teamă, el știe povestea, îi va descrie-o el.

Și abea după o oră predă fetiței caetul cu tema prelucrată. Lotchen nici n'a cetit-o cu bucurie însă și-a pus-o în ghiozdan și în ziua următoare a prezentat-o profesorului cu speranța, că a ei lucrare are să fie cea mai bună.

Profesorul a dus caetele acasă pentru a le corege. Când apoi peste o săptămână le-a adus, pe toate le-a împărțit, numai pe a Lotchen-ului a reținut-o.

După oră chemă fetița în odaia laterală și-a întrebat-o: cine i-a făcut lucrarea?

Lotchen încercă întâi să mintă, zicând cu mândrie și curaj că „eu am scris-o!“

La repetiție întrebări însă și asigurarea profesorului că n'are să fie pedepsită, mărturisii: Că în adevăr nu ea, ci frate său Henric a lucrat-o.

Cu însuflețire a cetit profesorul colegilor săi asta mică adorabilă lucrare, scrisă de un copil de doi — treisprezece ani, s'adus apoi la mama lui Henric și-a rugat-o să i-o dea lui. Mama lui Heine însă i-a dat numai copia, originalul l'a păstrat până la marele incendiu din Hamburg, când a ars și acesta împreună cu toate scrisorile familiei.

Henric Heine a mai dat dovadă despre nemărginita lui dragoste, ce o nutrea față de Lotchen și atunci, când într-o scrisoare cu dtul din Montmorency a. 1847 adresată mamei și care voia să testeze capitalul de bani cel-avea între cei patru copii ai săi, — o provoacă să lase totul Charlottel, el ca cel mai mare abze de moștenire și asta o aștepta și dela ceialalți doi frați, Maximilian și Augustin.

Fica Charlottei Embden-Heine pînă la Rocca, amintește în opul ei apărut la 1881 și intitulat „Amintiri despre Henric Heine dela nepoata lui“, că a suferit mamă-sa Charlotta, când la 1855 l-a cercetat în „mormântul de somnă“.

„A suferit teribile turburări biata mea mamă la asta revedere — scrie prințesa — bărbatul frumos și plin de viață, să-l revezi ast-fel, atât de slab, neputincios... Și totuși a avut mama mea atîta tărie sufletească, să-și ascundă durerea în fața lui. A săvârșit toate pentru ca să-l buzeze suferințele, cîntă rădăcinile și doborîtoarele lui ghioce. Bolnavul simțea prezența sorei sale, cu toate că

zăcea cu ochii închiși, nemișcat... Și când bolnavă de durere, mama mea voia să plece, Henric mereu o reținea: — „Nu ne mai vedem, nici odată!“ — zicea.

Și mama mea, un suflet nobil, a rămas și a îngrijit pe fratele său, până când sfârșită — de oboseală a fost silită să plece ș'atunci însă cu promisiunea, că are să se întoarcă reculeasă, la primăvară. Pîn' atunci însă în cimiterul din Montmatre glie a acoperit cadavrul fratelui iubit. Peana mea nu poate descrie cea din urmă despărțire a fraților. Pe mama mea au dus-o leșinată de durere din odaia bolnavului.

Amândoi simțiau, că speranța revederii e numai vis amăgitor!...

Și revederea s'a împlinit numai peste patru-zeci și cinci de ani, când baronesa Charlotta Embden-Heine a murit în Hamburg în etate de nouă-zeci și șase de ani. S'au revăzut în cealaltă lume, acolo, unde speranța revederii pe așa mulți ne ademenește atât de mîngăetor.

De și cei doi frați au fost de multe ori de parte unul d-altul, nutriau însă aceeași dragoste în suflet și stăteau în vie corespondență. Din scrisorile aste, au ajuns în publicitate.

Baronesa Embden a păstrat până în ceasul din urmă albumul, în care i-a scris Henric ca tinăr încă, și care asemenea dovedește nemărginita dragoste, ce-o nutrea poetul pentru sora sa.

Conținutul sirelor cu slova frumoasă, regulată „Oamenii se poartă împărți în două părți: în primul rînd sunt cei cari ne iubesc; ear ceialaltă parte aceia, cari adesea și cu multă siguranță afirmă, că ne iubesc. Pe mine dragă Lotchen la tot cazul mă poți înșira între cei dintâi. Ești legată de inima mea și dacă nu paradez cu dragostea.

Baronesa Charlotta Embden-Henric amintea tot-deauna cu mândrie, că după aparență „Tablourilor de drum“ la 1862, cu ocazia unei vizite la ministrul de finanțe în Frankfurt, asta a prezentat-o familiei Rothschild ca sora lui Heine. Ast nume i-a asigurat plăcută petrecere acolo. O sărbătoriau, primia vizite, a devenit centrul societății, fără să-i fi întrebat de nu e. În tot locul era introdusă, ca sora lui Heine. Rothschild a dat în onoarea ei, o serată splendidă. Baronesa așteptau cu nerăbdare. Când a sosit feciorii de casă grăbiau care de care s'o întîmpine, unul îi ajuta jacheta, al doilea șalul, al treilea fără să-i mai întrebe numele a deschis ușile și-a anunțat. — Sora lui Heine!

Toți au început a rîde, Rothschild însă era de tot perplex, zimbăia însă și sora lui Heine și astfel situația puțin cam penibilă a stăpînului casei s'a limpezit numai decît.

Și la adănci bătrînețe?

O mare distincțiune (a ajuns-o pe Charlotta) ca „sora lui Heine“.

Elisabeta, fosta regină Ungariei în decursul petrecerii sale la Hamburg a cercetat pe iubita Lotchen a poetului ei favorit. Din ordinul ei i-s'a dat și o rentă anuală. Trad. de: Pseudonim.

Mânia.

Mania este o patimă și încă mai urită, mai crudă și mai grozavă decît oricare alta. Mania este soră cu nebunia și cu beția, este o înspăimîntătoare, aducătoare de nenorociri și se cunoaște la prima vedere. Celelalte patimi ca: pizma, ura, lăcomia, luxul, etc., nu se cunosc deodată, se mai pot ascunde; mania însă izbucnește de-odată, se întipărește pe față, strălucește în ochi. Toate celelalte patimi au un fel de liniște și sînge rece, mania însă, ca și nebunia, nu se stăpânește, e surdă la ori-ce fapt și judecată. Uită pînă și legăturile de rudenie, nu e în stare a deosebi dreptatea și adevărul, caută să se reverse spre a se îneca în sînge și omor.

Omul în mîne își perde judecata.

Îi cunoașteți fără îndoială chipul:

Sîngea clocotește în jurul inimei sale, mania îi dă o față grozavă la văzut, înroșită de febrărea lăuntrică a sîngelui său, ochii săi nu mai sînt aceiași, ci aprinși și scîntîlitori; părul zbîrlit; buzele învinete și tremurătoare; respirația este șuerătoare; el

geme și mugește; dă din mîni; picioarele îi tremură; dinții îi scrișnesc. Nu cruța pe nimeni; toate măduarele îi sînt unelte ale mîinii sale.

Mânia ca și frica ne face să vedem totul în negru și unde totul este negru, nu se mai deosebește nimic.

Am avut prilej să văd pe un om în mînie, scrișnind din dinți, cum uruie două pietre de moară. Era ceva îngrozitor; ceea ce m'a făcut să cuget mai mult asupra acestei patimi.

Patima aceasta este înfierată atît de oamenii învățați, de filozofi, cît și de Sf. Evanghelie când zice: „Tot cel ce se mînie pe fratele său, vinovat va fi judecării“, și în altă parte: „... să nu apună soarele întru mânia voastră“. Solomon zice: „Cel tîrziu la mînie cu multă minte este, dar cel iute la mînie își arată nebunia“ și „cel tîrziu la mînie este mai mare decît un viteaz“, cum și cel ce știe să se frîna pe sine este mai pre sus celui ce învîrte sezele. Sfîntul Apostol Iacob zice: „Bine e aceea, frații mei iubiti, să fie totdeauna nimic la auzit, tîrziu la vorbit, tîrziu la mînie, căci în mânia omului nu lucrează dragostea lui Dumnezeu“.

Mânia nu grăbi să o verși asupra nimănui, ca să nu te căești; că, după cum se zice, căința din urmă cu paguba ta s'acumulează. Mania face sufletul să nu cunoască adevărul, pentru aceea să nu te mînie pe nimeni. În timpul mîniei să nu faci nimic, după cum nici odată nu vei pleca de acasă în timpul furtunei. Iartă deci, mînie te, bună.

Mânia proteste și pe cei frînați și chiar pe domnitori; zice poetul D. Rostk: „Este chiar mânia sufletului său“.

Frumos traduce dl G. Coșbuc din limba sanscrită, arătînd cît ține mânia la oameni:

„Mania 'n oameni cel bun
„Se naște moartă, se topește;
„In cei cu minte-un ceas trădește;
„In semidocli trădește lunt,
„Trei ani în proștii cei din glorie
„Ear în mișel viața toată“.

Leacul cel mai bun în potrivă mîniei este mintea și judecata. Să ne ferim a judeca după simple banuuri și de a crede lesne ceea-ce ni-se spune, căci sînt oameni cari mint ca să înșele, și sînt oameni cari mint pentru-că sînt înșelați.

Francezul spune că, mania trece citind alfabetul; ear un proverb turcesc zice: „Când simți că ești pe cale de a te înșela, tac“ și încă altul: „Când te simți înșelat și ești în picioare stai jos și dacă tot nu trece, silește-te să rîzi“.

Să ne silim dar să vedem în viața noastră lucrurile supărătoare în bine, să departăm toate gândurile cari sporesc mîhnirea, cîntîndu-ne pe toate celea cari o pot mîna. Facînd astfel ajungem încet-încet deprimem obiceiul, — ne obicnuim a nu stîmpana mânia — și obiceiul se face pînă firească, fericită și pentru noi și pentru cel din jurul nostru.

(„Albina“.)

preot.

Petreceri și concerte.

— Societatea de lectură dela institutul pedagogic-teologic gr.-or. rom. din Arad, Va invita cu toată onoarea la Ședința festivă ce se va arangia în 24 Aprilie (7 Maiu) 1905, la „Dumineca Tomii“, în sala mare a institutului. Începutul la 5 ore d. am. Ofertele muzicologice se primesc cu mulțumită și se vor citi cele ziaristice. Seara dans.

— Reuniunea română de cântări și muzică din Bocșa-montana aranjează în 18 Aprilie v. (1 Maiu n.) 1905 (Luni după Paști) un concert și teatru în sala berăriei din Bocșa-mont, în favorul fondului reuniunii.

— Corul vocal bis. gr. cat. din Nădiac, sub conducerea dlui învățător Constantin Savu, invită la concertul cu dans, ce-l va aranja Luni la 1 Mai 1905 (a doua zi de Paști), în sala cea mare a Casei comunale.

— Reuniunea rom. de cânt. și muzică din Recița-montană aranjează Luni, a doua zi de Paști la 1 Mai 1905 st. n. în localitățile „Casinei române” o reprezentațiune împreună cu concert și dans.

Tuturor abonenților noștri le dorim

o o o Sărbători fericite! o o o

NOUȚĂȚI.

ARAD, 28 Aprilie 1905.

PAȘTILE.

Ziua de veselie! Paștile Domnului Paștile! Paștile cele mari! Adevărul n'a putut fi ținut sub obroc, a învins, a învins. Cel ce la moarte a fost judecat, a eșit învingător peste moarte; a izbăvit victoria dreptății.

Hulit, gonit, adapat cu fere și oțet, Simbolul adevărului a arătat lumii calea izbăvirii din păcat, din întunec, calea zidită pe trainica temelie a dreptății... a semnat însă tot deodată, că drumul fericit al dreptului e plin de spini martirului... dela Getsimani, din feerica lumină a duhului divin de dreptate în o conștiință saturată și insetată de ideale... la Golgota s'apoi lăuntrica mulțămire a învingătorului... învierea, jubileul acoperiei, apărare în o strălucire nouă, intensă... topește cu dogoritoru-i foc pismă, invidie, ură... Căci strălucit a fost apoi domnul pe muntele Taboșului...

Ziua a treia, a dreptății, a învierii, a înveselirii interne o așteaptă singuratic, o adastă popoare, neamuri. Nimic mai mare, decât lupta pentru adevăr, nimic mai nobil, decât martirul pentru un ideal... Paștile Domnului, Paștile! Paștile Christos Izbăvitorului!

— **Știri personale.** Marți deputat român naționalist vor pleca la Budapesta, pentru a fi de față la redeschiderea Dietei. Vor rămâne acolo până se va termina cu discuția adresei.

— **Dela Academia Română.** Membrii noi au fost aleși: dl. Dr. G. Marinescu și Dr. Mrazec în secția științifică și dl. Onciu în secția istorică.

S'a constituit Academia în modul următor: Președinte I. Kalinderu. Secretar-general: D. A. Sturdza.

Secția literară: președinte: I. Vulcan, vice-pres.: I. C. Negruzzi; secția istorică: pres. I. M. Moldovan, v. pr. D. A. Sturdza; secția științifică: preș. Aurelian, v. preș. Istrati.

Premiile Academiei au fost astfel împărțite:

Premiul 12.000 lei d-lui I. Sârbu pentru lucrarea sa asupra lui Mihai Viteazul;

Premiul Eliade Rădulescu, de 5000 lei d-lui Ilie Barbulescu pentru lucrările sale de filologie slavica;

Premiul Adamachi, de 5000 lei a fost împărțit între d-nii: V. Păcăteanu, I. Russu-Sirianu, M. Sadoveanu, Al. Ștefulescu și Scriban.

— **Comitetul parochial din Arad** a ținut Mercuri seara ședință sub prezidenția d-lui Dr. N. Oncu, asistat de dl. protopop V. Beleş, protocolul conducându-l dl. I. Moldovan, director școlar și fiind încă de față vice-președintele Sava Raicu, membrii R. Giorogariu, protosinel, Russu Sirianu, Dr. Sever Ispravnic, judele pensionat Luca, Iuliu Herbay, C. Don, Arsenie Ciunganu, Niga, Anciu și alții. Dintre cele dezbătute, însemnând din raportul comisiei financiare constatarea

că afacerile merg bine: averea bisericii crește, încasările se fac regulat, cărțile sunt purtate în bună rindulală (s'a și mărit câte cu 100 coroane onorariul atât al episcopului Don cât și al secretarului I. Moldovan), ear dl. Dr. Oncu a comunicat vestea îmbucurătoare, că în anul acesta Casa Națională va fi întreagă plătită (la început se credea că abea în 10—15 ani se va întâmpla asta) și se va preda, fără nici o sarcină, comunei bisericești, care îi va aduce frumoase venituri. S'a și votat mulțumită protocolară d-lui Dr. Oncu și întregul comitet pentru buna conducere a afacerilor bisericești și școlare.

— **Distincție bine meritată.** În ședința sa dela 11/24 Aprilie Academia Română a ales, pe un nou period de 7 ani, secretar pe dl. D. Sturdza, care este ales în acest important loc deja a patra oară.

Dl. Sturdza a dat, cu acest prilej, citire unui raport asupra activității Academiei Române în cei 21 ani de când d-sa este secretar general.

— **Alegere de preot în Govâșdia.** În comuna Govâșdia (pe Murăș) a fost ales și întârit preot dl. Ioan Muscă, teolog absolvent al seminarului din Arad. Comuna se poate felicita: va căpăta un preot brav.

— **Dr. Sextil Pușcariu,** tinărul nostru filolog și docent privat la universitatea din Viena, a fost ales de Academia Română membru corespondent al ei. Îi felicităm cu iubire.

Dăruiri. Subscrisul în numele comunei bisericești din Pauliș, aduc la cunoștință mulțumită publică stim. domn Nyáry Béla proprietar de vie și căpitan al promotoriului Pauliș, care de și e rom. cat. și locuitor în Arad, precum în anul trecut, așa și acum și-au arătat dragostea și bunăvoința sa față de biserica noastră gr. or. rom., căci în anul trecut au serbat parastas în biserica noastră gr. or. pentru soția sa, repausată în Domnul Nyáry Etelka.

Ear acum au donat bisericii noastre un sfeșnic frumos în mijlocul bisericii în care s-a săvârșit în preț de 50 cor. pentru care faptă creștinească îl doresc fericită sănătate, ear doamnei reposate.

Văduva Gafia Crișan fiind o creștină evlavioasă față de biserică, au donat din avutul ei bisericii noastre gr. or. din Pauliș un falon negru cu toate apartinențele în preț de 60 cor. pentru carea faptă creștinească, în numele comunei bis. îi aduc mulțumită publică, rugând pe bunul Dumnezeu, să-l lungiască firul vieții în îndelungată și fericită sănătate. Zamfir Conopan, paroh gr. or.

— **Emigrare din comitatul Aradului.** După datele oficiale au emigrat din comitatul nostru dela 1 Ianuarie până la 15 Aprilie 1905 trei sute zece înși. 245 au mers în America, ear 65 și-au luat drumul spre România și Serbia.

— **Emigrarea.** Foile maghiare sunt alarmate, că Nemții din comitatele Szepes, Turóc și Sáros pleacă cu droaia către Germania. Ele zic, că agenți secreți îi momesc.

— **Cercul notarial.** M. Lazur e curat românesc gr.-or. Așteptăm ca să ne alegem demn urmaș al lui Oancea, iarăș român. Ne vom încredința câtă garanță tinde actualul substituit Blaga.

— **Oficerii sârbi conjurați.** Din Belgrad se scrie, că consuli străini din Belgrad au protestat la guvernul sârb, ca să depărteze dela conac pe oficerii conjurați, pe cari ministrul războiului, Putnik, recomandă spre distincție regală. Consuli amenință cu aceea, că vor întrerupe ori-ce contact oficios.

— **Stoessel înaintea tribunalului de război.** Eroicul apărător dela Port-Arthur va fi pus sub acuză de tribunalul de război, fiind că prin faptul, că a predat cetatea, a trecut peste cercul său de activitate. Căci dreptul acesta l-ar fi avut numai generalul Smirnov, comandantul cetății.

— **Moartea fratelui mai mic al sultanului.** Se telegrafează din Constantinopol, că a murit Ahmed Kemal Eddin, un frate mai mic al sultanului.

— **Necrolog.** O grea lovitură a îndurat unul dintre amicii noștri: Prea On. D. inspector școlar Ioan Capitanu preot în Cladova, — pierderea fiului său Mihail în etate de 11 ani, care era elev de cl. IV-a la școala elementară de stat din

Igazfalva, unde numai fală ne-a făcut, căci între toți băieții unguri, dînsul era — cel mai bun și diligent; este aceasta destul de grea lovitură pentru ori-ce părinte, când un băiat, de care din pruncie și cu siguranță, se puteau lega mari speranțe — în etate nevinovată fiind încă — îl părăsește, chemat fiind la Tatăl cel de sus.

Primească întristați părinți condolențele noastre ear bunul Dumnezeu să le întărească inimile! În mormântarea s'a făcut în 21 Aprilie a. c. n. prin preoții D. Mion (Ohabalungă), M. Jurma (Remetealungă), Popoviciu (Ierșnic), G. Aurariu (Cutina) și Todorescu, ear Corpul didactic din inspectoratul Leuceșșilor — al cărui șef este P. On. D. Căpitanu — a fost reprezentat prin învățătorii Barbulescu (Cutina), Șieviciu (Ierșnic), I. Furdianu (Leuceșșii) și T. Buru (Cladova).

Ecteniile: atât la liturghie, cât și la săvârșirea prohodului le-a executat corul distinsului magistrat I. Barbulescu din Cutina cu o pietate înduioșătoare de inimă.

Vorbirea funebrelă și iertăciunile s'au zis prin rostul păr. Jurma, care a stors lacrimi din ochii tuturor.

Și așa se puse glia rece peste corpul unui vlăstar, dela cari atât familia cât și biserica și neamul nostru putea lega frumoase speranțe:

Odihnește în pace suflet nobil, care prea de timpuriu, al fost chemat la ceruri!

— Subscriși cu inima frîntă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietinelor și cunoștințelor, ca scumpa lor soție, mamă și bunică Emilia Gurbanu nasc. Cornea, după grele suferințe și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului Marți în 12/25 Aprilie a. c. în al 56-lea ani fericitel sale căsătorii.

Rămășițele pământești ale scumpel defuncte s'a așezat spre vecnică odihnă Joi în 14/27 Aprilie 1905 la orele 11 a. m. în cimitirul gr. or. român din Buteni. Odihnească în pace! Buteni, 12/25 Aprilie 1905. Constantin Gurban, protopop gr. or. român al Ienopolei, ca soț; Constanța Gurban măr. Bodea fică; Iuliu Bodea preot gr. or. român, ca ginere; Florica, Ionel, Felicia, Zina, nepot și nepoată.

— **Teodor Oancea,** Vineri la 8/21 Aprilie a fost înmormântat notarul cereual din B.-Lazur, sinucis probabil din motivul, că unica sa fetiță, Aurora, suferă de un morb incurabil. La actul înmormântării a pontificat protopopul tractual Vasiliu Papp asistat de preoții: I. Fofiu (Todoren), A. Pelle (B.-Lazur), G. Bodnariu (Cusniș), Tr. Cucu (P.-Zăvoeni), T. Vidican (Hincirish) și N. Nicoruția (Rieni). Predica funebrelă a rostit-o protopop V. Papp, ear cuvântul de adio parochul local A. Pelle.

Pe defunctul l'au petrecut la locul de vecnică odihnă regretele tuturor Românilor de bine din jur. S'au remarcat între prezenți: Dr. Gavril Cosma cu fam. (Beiuș), Dr. I. Buna cu fam. (Orade), Dr. Iustin Papp (Tinea), G. Rednik protopretore, G. Ertsey pretore, Běladi exactor, Szigeti veterinar, D-nă Cozma (Vascon), Gherlan (F.-Oșorheiu), A. Ardelean, Chidioșan, Papluca, Pinter, Doamna Waltner (Beiuș), G. Criste (Forău), P. Ardelean cu fam. (Oșand), Vaida (Husășau); notarii: Popovici (Rieni), Gavra (Buntesșii), Sacota (Cristior), Kovács (Drăgăneșșii) și Rózsa (Târcaia).

Regretatul Oancea știindu-și aduce în concordantă datorințele sale oficiale cu cele naționale-creștinești a fost un binefăcător al neamului și bisericii noastre. Zgomotul petrecerilor l'a încunjurat. Din averea agonizantă cu sudoarea feții sale a jertfit și pentru biserică și școală. Biserica din Cărbunari îi mulțumește lui, un fond de 3700 coroane administrat de Consistorul din Orade. Biserica și Școala din B.-Lazur l'a fost înestrată de dânsul cu un fond de 800 cor., cea din Cusniș cu 800 cor., cea din Hincirish cu 600 coroane. „Astra” deplânge întrinsul pe membrul ei fondator. Să-l fi somnul lin!

— **Statua lui Gambetta.** Zilele trecute s'a inaugurat în Bordeaux monumentul ridicat lui Gambetta. De față a fost și președintele republicii Loubet.

— **Millionarii Eghiptului.** Numai în America sunt la olaltă atâtea milionari, ca în vestita țară a Nilului. Numai în Alexandria și în Cairo sunt mulți, cari au mai multe milioane, afară de cei cari sunt destui, cari au numai câte un milion. E greu să se știe, care e cel mai bogat. După unii chedivul Abbas II ar avea mai multă avere; el are adecă foarte multe, întinse moșii. După ei urmează Salvago, de origine grec, apoi Cerondachi, care are peste 300 de milioane.

Un altul, Antonian a avut foarte multe parale, i-a mai dăruit averea însă prin Paris și Monte Carlo. Are o grădina în Alexandria, care face cercetător caută s'o vadă. E între ei și baronul Menasse de origine din Ungaria, apoi Cadiu, care a fost amestecat în afacerea Humbert.

Un dalmat de felul lui George Nungovic are hotelul cel mai mare din Egiptom și are e mai mult milioane.

— **Convocare.** Nr. 11/904—905. Despărțământul protopopesc B. Ineu al Reun. inv. rom. dela școalele pop. conf. ort. din protopopiatele aradane I—VII își va ținea conferința de primăvară Joi la 21/4 Maiu st. n. a. în comuna Zărand, la care toți membrii desp. și toți spriginii învățământului sunt poștiți a participa. *Pașel Dîrlea* președinte.

— **Zăpadă și grindină.** Se scrie din Trenșén, că în unele părți ale comitatului a nins parte tare, iar munții mai înalți sunt acoperiți cu zăpadă. Grindină cade zilnic.

— **După flică-sa în groapă.** Se scrie din Schönburg Marta Marten, o frumoasă fată de 18 ani la o petrecere a făcut cunoștință cu un tânăr, care se da de inginer Hardenberg. Din cunoștință s'a dezvoltat amor... fata a început a-lubi pe tânăr la nebunie, i-a dat puțini banișori, e-i avea... Tânărul a dispărut... fusese un înșarlatan. Nefericita îndrăgostită, de durere a nebulit și s'a sinucis, iar mamă-sa mai târziu, a Paștile trecute cu mintea întunecată de năzaz și-a tăiat gâtul cu briciu... pe mormântulicei sale. Până să vină medicii, a murit.

— **Un sfort de veac în temniță.** Mică, bîrciță, îmbătrînită de nevoi și greutatea anilor, trasă la pământ de sarcina mare de păcate... Josefina *Daniska* va avea din nou prilej să-și dîhnească mintea obicinuită numai... dar numai la rău. În răcoarea temniței se va lecui puțin de tremurătura nu dinaintea săvîrșirii răcatului, ci de frica, că cade pe mîna judecătoriei, pe care așa de bine o cunoaște. E doar e 47 de ani și la 18 ani a început să fure... este tot a stat în temniță *doauzece-și-cinci de ani*. Acum a fost prinsă din nou în Budapesta, *ind-că ear a furat...*

Si ea putea să aibă altă soarte. Pentru poezi-romancieri mai spunem, că e din familie bună. Părinții i-au murit curînd și ea a ajuns pe mîna străinilor, unde s'a coborît din e în ce tot mai jos, până'n celulele umede ale emnițelor.

— **Foc într'o mănăstire.** Un aprig foc a imicit vechea mănăstire din Montreuil: mănăstirea Genoveva. În mănăstire erau fete de familie parté sus puse, dintre care 14 au perit prin foc. Focul s'a întins așa de iute, că în câteva minute întreaga zidire fu în flăcări. Multe fete a sărit din catari jos: firește au murit imediat. Ear în spitalul mănăstirei au ars 6 femei.

— **Lecuirea racului cu ajutorul radiului.** Se scrie din Newyork: Spitalul, unde sunt bolnavii cu rac, întreaga ziulică e înconjurat de imedien de oameni: trimiți ai altor spitale, urî voesc să știe felul lecuiri cu radiu, curioși urî voesc să vadă pe bolnavi etc.; foarte mulți bolnavi cu rac vin să știe sfîrșitul noului fel de vindecare. Descoperitorul leacului, *Lieber* nu să însă pe nimeni în lăuntru, până ce bolnavii vor fi de tot sănătoși.

— **Miscări revoluționare ale femeilor.** Fete revoluționare!... veți crede, că-i titlu in de operetă, că femei ridică steagul răscoalăturea de bărbați. E vorba de femei, care și crucea bărbatilor, copii, frații, fiindcă pătaniște le-au dovedit, că cu dreptul mori nu de ame, ci te omoară d'a binele. *Acestea sunt neile ruse.* O telegramă spune adecă, că fetele din Petersburg au ținut o ședință secretă; luat parte vr'o 800 de femei și au hotărît, vor sprigini cu toate mijloacele mișcările voluționare: aduă bani, cumpără arme și vor a parte la sărbătoarea din Mai. Mamelor nu pare rău de copii, fetelor de viața drăguților; fiindcă e vorba de o cauză scumpă: de știgarea drepturilor poporului. Ziua libertății peste mult va răsări și'n împărăția tătului...

— **Familia ucigașului marelui duce Seris.** Corespondentul unui ziar din Petersburg cercetat familia ucigașului *Ivan Colajev*, căci are mamă și surori. Ele au spus, că n'au imit nici o scrisoare dela fiul lor în timpul urmă și credeau, că *Ivan* e la Lemberg.

Nu mai când acum două săptămîni a scormonit prin casa pela ele poliția, au știut de fapta lui. S'au dus numai decît la Moscva, unde l'au cercetat în temniță. De acolo mamă-sa a mers drept la marea prințesă. Colajev are și două surori, care amîndouă au absolvat gimnaziu.

— **Mare e norocul lui Kiss!** La tragerea ultimă de Marți a loteriei reg. ung. premiul de 600,000 cor. și câștigul principal de 5000 cor. s'a câștigat de losul Nr. 82,621 vîndut în pătrimi iarăși de vestita bancă a lui *Kiss Károly és Tsa Bpest, VII., Erzsébet-körut 19.*, unde deja a treia oara se câștiga premia de 600,000 cor.

— **Spîșeria C. Balassa** cheazăște, că laptele de castraveți al lui Balassa cu efect admirabil și veritabil englezesc, care a fost pus în circulație, nu e de loc stricacios feții. De probă numai odată să-și comande damele noastre laptele de castraveți al lui Balassa și se vor convinge, că acest mijloc de înfrumșetare delătură imediat pistru, pete, spuse și alte necurătenii ale feței, face fața lucie, tinără și rumenă. Un flacon 2 cor., apoi săpun veritabil englezesc de castraveți 1 cor., pudră 1 cor. 20 fil. Se poate procura în ori-ce spîșerie. Depositul principal în Arad: Spîșeria Földes Kelemen, drogheria Vojtek și Weisz.

— **Atragem atențiunea onor. nostrii cetitori** asupra inseratului Müller J. și fiul.

Justiție.

Arad, 28 April.

§. **Executor defraudant.** N'ar fi executor *Ortulay Gyula* din Arad, dacă n'ar avea apucături domnești. El nu se îndestulia cu 3—4 mil venit la an, ci cheltuia mai mult. Și neavînd de unde, s'a atins de banii oficioși. A defraudat patru mil de coroane. De luni de zile e pentru crima aceasta în arest preventiv. Tribunalul a pus acum termin pe 4 Maiu, pentru pertractare.

§. **Fenyő Sándor — la închisoare.** *Fenyő Sándor*, mare bărbat al kossuthiștilor până ce nu l-a înhățat poliția pentru perversități, se știe că a fost judecat la 9 luni temniță, pentru-că ziua la amez a voit să necinstească o fetiță de 13 ani. La forul întâiu a fost judecat la 9 luni temniță pentru această mișelească faptă. *Fenyő*, ca să scape de pedeapsă a luat-o apoi la sănătoasă, dar a fost prins în Svițera și adus napoi. Apelându-și osînda la Curie, aceasta a redus-o la 3 luni și perversul a și intrat îndată la temniță.

§. **Arestare preventivă în un proces de presă** Cam acum trei ani a apărut în ziarul budapestan „Magyar Szó” articolul: „Șef de model de stație”, în care se scria, că *Orbán Ferenc*, șef de stație în Egeres, a bătut fără nici un motiv pe cărcimarul *Moskovicz Izsák*, ear comentarul era foarte defăimător pentru *Orbán*. Direcția poștelor a și pornit cercetare contra lui *Orbán*, dar s'a aflat, că el peste tot n'are nici o vină. *Moskovicz* beat a eșit pe peron fără bilet, a voit să traverseze chiar șinele, ear cu un impiegat, ce a voit să-l oprească, s'a luat la ceartă, la bătae. Șeful gării a vrut să-l despărță și a trebuit să-l dea pe beat pe mîna poliției.

Orbán a fost îndrumat să facă arătare contra autorului articolului, ziaristul *Szász Odön*.

La prima pertractare ziaristul nu s'a prezentat, la a doua a spus, că autorul nu-i el, ci dr. *Erdéi Lajos*; la a treia iar nu a venit. Jandarmeria din Cluj a primit ordin să l'aducă cu forța la pertractarea a patra, ce avea să fie zilele trecute — căci de cîta-va vreme *Szász* era colaborator intern al unei foli din Cluj. *Szász* s'a prezentat la jandarmerie și s'a rugat să nu fie dus cu jandarmi, că merge el singur.

N'a venit, ci a fugit din Cluj. Procurorul a dispus arestarea preventivă a acusatului — e primul cas, ca'n proces de presă se orînduește arestare preventivă.

§ **Un tiner Român nefericit.** Pildă înspăimîntătoare a renegării neamului este un nefericit tiner român, fiu de preot, care în loc să-și fi urmat calea dreaptă a fericirii în viață, a cre-

zut că e mai bine să-și vîndă până și sufletul să-și renege neamul, să-și lapede și credința, așa să se ferească în viață. Ear sfîrșitul e — Temniță! Da, aici a ajuns ficiorul de poezie, *man, Augustin Popescu*, căci acum iar așezăm mesc ziarele ungurești decînd e în temniță, de-și maghiarizase numele. A luat apoi de nevastă o străină și de dragul acesteia a trecut la vin. Și auziți-l acum, cum se apără în temniță, că nevasta l'a cumpătat să fure. Căci nefericitul, a defraudat în Tauț, unde a fost subșef de notar, două mil de cor. din banii comunei. De luni de zile e închis în arest preventiv în temniță din Arad. Tribunalul a pus acum pe 2 Mai, a doua zi de Paști termin de pertractare.

Nu mai deplins poate fi nenorocic!

§ **Spărgător tinăr.** Pe un băeșas l-a prins poliția zilelele trecute: e abia de treisprezece ani și deja un furt îi apasă conștiința. Căci el, *Mik István* din casa lui *Kovács György* a furat mai multe lucruri. Rău început pentru o viață destrăbălată, căci poliția a și pus mîna pe el.

POSTA REDACȚIEI.

Sebișenilor. Cele trsmise nu se pot publica, nefîind de interes public. Regretabil că părintele d-voastră se poartă așa slab, dar d'aci urmează să-l pedepșiți cu disprețul și să faceți cele bune D-Voastră. Eventual faceți arătare la Conșistor.

C. Delas. Bucuros și d'altă dată. Sărbători fericite!

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Iancu Zinovie. *Petriș.* Abonamentul e achitat până la 1 Octombre n. a. c.

H. T. Mehadia. Abonamentul e achitat până la 1 Iulie a. c.

Apel!

Pentru a putea compune atîr... muzeul nostru etnografic o colecție... completă de ouă încondeiate cu desene și motive originale și tipice românești, nu sărăsam pe această cale tuturor prietilor... și în prima linie conducătorilor de parșamintelor noastre ca din incidentul sărbătorilor de Paști să adune din ținuturile lor cele mai frumoase și mai caracteristice modele de ouă încondeiate și să ni-le trimeată pe seama colecțiunilor ce pregătim.

(Adresa: Biroul Asociațiunei, Nagy-szeben, strada moșii Nr. 6).

Sibiu, 24 April 1905.

Preșidiul Asociațiunei Sulușu.

Bibliografie.

Floricele din Banat. Cîntări populare și Motto-uri din compozițiunile d-lui I. Vidu și alții. Culese de N. Jugănarul. Preț 20 bani plus porto poștal. Se află de vânzare la Redacția „Drapelul” în Lugoj și la librării.

A apărut. Cultura Română Nr. 5. Sumarul: *Cornelia Drăgănescu.* O dramă tăcută; C. P. Demetrescu. Sonet (poezie); C. P. Demetrescu. Impăratul Japoniei (A. Bellessort); Jean St. Marcatto. Ași vrea... (versuri); Moș Costache. Din gura poporului. Polidor (basm); Al. Butnariu. Bacanală (Sonet) (versuri); C. P. Demetrescu. Asalt la Polul Sud (Ch. Rabot); Cronica Cercului Cultura, Bibliografii, Poșta Redacției. Nr. 449—1905.

La administrația „Tribunei” să află de vânzare următoarele cărți:

„La Roma” de Russu Sirianu	Cor. 2.—	plus 10 fil. porto
„Povestiri și schițe” de S. Secula	1.—	5 ”
„Nuvele” de Emil Zola	Cor. 0.40	5 ”
„Școlarul declamator”	0.50	5 ”
„Vatra părăsită” I. Slavici	1.50	10 ”
„Stropi de roaună”	1.—	10 ”
„Aur” Const. Hodoș	1.50	10 ”
„Telegrama” farză în 3 acte	0.30	3 ”
„Calendarul” diecesei aradane	0.40	10 ”
„Carmen Sylva” de Vojen	1.—	5 ”

ECONOMIE.

Arad, 28 Aprilie.

Regele României pentru muncitorii economi. Se anunță din București: În 1906 se vor împlini patruzeci de ani a glorioasei domnii a Regelui Carol pe tronul României. Din incidentul acesta Regele s'a hotărât să facă din caseta proprie un fond pentru ajutorarea muncitorilor economi. Directorul domeniilor regale, dl Kalinderu a fost încredințat cu pregătirea unui plan.

Se știe, că înainte cu mai mulți ani, tot pe cheltuiala proprie a ridicat o școală de economie numită «Ferdinand» pentru tărani adulți.

Excursiunea de studiu a Reuniunii agricole din comitatul Timișorii. Ca în fie-care an, așa și anul acesta, Reuniunea agricolă din comitatul Timișorii va face o excursiune de studiu. Anul acesta vor merge la Mezöhegyes.

România și Austro-Ungaria. Atenția Austro-Ungariei e îndreptată în timpul din urmă asupra statelor balcanice. Nu peste mult se vor începe pertractări pentru încheierea de tratate comerciale și economice.

Drept aceea „Revistă economică și financiară” din România scrie, că Austro-Ungaria are interes să caute modalitățile, iar nu România, care nici pe departe nu e atât de interesată. Din 1895 până 1904 importul de pe teritoriul austro-ungar se sue la 765.287.511 franci, pe când exportul României aici a fost numai de 441.185.363. Austro-Ungaria impoartă în România: materii textile și industrie manuală, fabricate metalurgice, pel și alimente preparate. Exportul României consta din făină, lemne, poame și vite. E interesant, că s'a importat din Austro-Ungaria tutun prelucrat și brut 513.112 klg. în valoare de 565.560 franci.

Adunarea generală a stuparilor din Ungaria. Adunarea generală a Reuniunii regnicolare a stuparilor se va ține în 7 Maiu în Budapesta.

Atac în contra băncii «Tatra». Ziarele ungurești, cum au făcut-o cu băncile românești, așa atacă acum toate pe cea mai mare bancă a Slovacilor «Tatra». Scriu într'un chip incușificabil, pentru-că în direcțiunea institutului s'au ales numai «ultraști» Slovaci. Motiv, ca dânsii să lovească într'o instituțiune economică. Departe au ajuns cu obraznicia.

Adunări de economi în toate părțile. Toate neamurile s'adună și chibzuesc împreună cum să-și ridice mai bine bunăstarea, numai noi Români stăm cu mâinile în sân și privim cu tristețe neputincioasă cum ne fuge pământul de sub picioare... Citești cum economii Unguri din ținutul acesta, din ținutul celalalt se mișcă și-și unesc puterile, cari răzlete nu mai pot lupta cu concurența, la Români însă nici vorbă de vre'o mișcare economică. Se poate, că și aceasta este o urmare a politicii de aspirare, căci Români nu se mai pot întruni doul cu doul, fără ca organele statului să nu-l împărășie; nouă ne vine însă a crede, că aci e la mijloc mai mult cunoscuta nepăsare a Românului. Duminecile și în serbători, economii nostri pe sate petrec mai bucuros prin birturi, îi preocupă mai mult certuri și vorbe slabe, treburi dela casa satului, d'ale notarului, preotului ori învățătorului, în loc să chibzuiescă asupra noului rost al vremurilor, care pe ei îl ață tot cel vechiu, cum i-a fost moșul și strămoșul. Ear urmarea e că dăm mereu 'napoi, unde suntem împreună cu alte neamuri, pământurile trec toate în mâni străine și Românul rămâne azi mâne desmoștenit, dacă-l așezat în oraș maturator de uliți. Trist lucru acesta. Și n'avem ce face, dar noi, răspunderea n'o putem pune asupra altora decât asupra preoților și învățătorilor. Dinșii sunt luminătorii satelor, ar trebui să fie, și dela dinșii am putea aștepta numai îndreptare. Câți preoți și învățători îi adună și-i povățuesc cu statul pe economi, cum să-și

lucre mai rațional pământul, cum să-și nobilizeze soiurile de vite, de unde să-și procure sămânțele, uneltele de lucru mai practice ș. a. O, domnilor, credeți-ne că și de aceasta este tot așa de mare lipsă, ca și, de pilda de înșințarea de coruri, arangearea de petreceri ori alte inițiative laudabile a Dvoastră!

Ni se scrie că economii din sudul Ungariei, Nemți, și alte neamuri vor ține adunare împreună cu expoziție economică și de unelte economice în Billed.

Ministrul de agricultură a aprobat statutele economilor din Arkoș, constituiți în Reuniune.

Fabrică de chibrite în Arad. Baronul Bohus László a lansat idea ca reuniunea chelnerilor să-și folosească fondurile pentru înființarea unei fabrici de chibrite. Chelnerii înșiși ar putea face cea mai bună propagandă pentru desfacerea fabricatelor proprii.

Dreptul stăpânului. Judecătoria administrativă a adus un decis interesant zilele acestea. Decisiunea va interesa pe economi, cari țin slugi. Judecătoria a enunțat adică, că stăpânul are drept a detrage din simbria servitorului eventuala daună, ce o face acesta, dar n'are dreptul a-l reține vestmintele servitorului. Decisiunea aceasta a fost adusă într'un caz concret, care a fost apelat la forul acesta.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

— Cota oficială pe ziua de 28 April. —

Încheierea la 12 ore:

Grâu pe April (100 clgr.)	17'48—17'50
Secară pe April	14'65—14'68
Ovăs pe April	14'28—14'30
Cucuruz pe Maiu	14'32—14'34
Grâu pe Octombrie	13'24—13'36
Secară pe Octombrie	11'46—11'48
Grâu pe Maiu	—

Încheierea la 5 ore:

Grâu pe April 1905	17'46—17'48
Secară pe "	14'74—14'76
Ovăs pe "	14'34—14'36
Cucuruz pe Maiu	16'34—16'36
Grâu pe Octombrie	13'36—13'38
Secară pe "	11'48—11'50
Grâu pe Maiu 1905	—
Cucuruz pe Iulie	—

Piața din Arad.

S'au vândut:	(100 klg.)
280—300 măști metrice grâu cor.	16.20—16.60
180—200 " " cucuruz "	15.20—15.40
Semnare nominală: secară:	14.20—14.40
" " orz:	14.40—14.60
" " ovăs:	13.60—13.80

Piața din Aradul-nou.

S'au vândut:	
300—320 măști metrice grâu cor.	8.10—8.30
280—350 " " cucuruz "	7.50—7.55
Semnare nominală: secară	7.20—7.30
" " orz:	7.30—7.40
" " ovăs:	7.00—6.40

Bursa de bucate din Timișoara.

Grâu: 79—100 klg.	Cor. 16'45—16'55
80— " " "	" 16'55—16'60
Secară: 100 " "	" 13'80—13'90
Orz: " " "	" 13'80—14—
Ovăs mercantil' 100 klg.	" 13'60—13'70
" cernut " " "	" 13'40—13'50
Cucuruz vechiu " " "	" 15'70—15'80
" nou " " "	" 15'40—15'50

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	cor. 158—
" " " mic	" 160—
" brut " mare	" 156—
" " " mic	" 158—

Tirgul de porci din Köbanya.

— 28 April —

De prima calitate ungard: Bătrâni grei părechea în greutate peste 400 chlg. 130—131 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 chlg. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 chlg. 134—132 fil.; Calitate sirbească: grei, părechea peste 260 klg. 136—137 fil.; mijlocii părechea 240—260 chlg. greutate 135—133 fil. Ușori până la 240 kgr. 131—132 fil.

CARMEN SYLVA

PE DUNĂRE.

16

27 APRILIE — 3 MAIU 1904

(Urmare).

Din nefericire, prefectul era rău bolnav și la locul său ne primi amabila sa soție. Primirea de aci a fost foarte călduroasă, ca de oameni ce ne iubesc, iar ca originalitate nu lasă nimic de dorit. A trebuit să ne ducem și la biserica Rușilor, a sectei Lipovenilor; ei n'au preoți ci cântă toți împreună; vre-o 12 bărbați cântau din aceiași carte mare; ei ne oferiră pâine și sare; drumul îl așternuseră cu ce au mai prețios, cu frunmirositor, așa că noi călcăm pe salvie și cimbru. Rușoaicele sunt toate îmbrăcate în stampe deschise, basmalele de pe cap sunt tot deschise; ele sunt mai înalte și mai spătoase decât Românele; sunt curate și plăcute. Turcoaicele aveau văluri albastre și violete și le țineu prinse cu mâna dinaintea nasului. Școalele cântau. În pavilion ne primira doamne amabile și mulți domni, funcționari locali de tot felul. Privirea dela monument asupra Dunărei este măreață.

Când am plecat, s'a urcat în vaporul nostru Sir Charles Hartley, un bătrân de vre-o optzeci de ani, care a făcut și refăcut canalul Sulina. I-a simplificat mereu, croind tot mai practic și mai scurt acest canal care permite vaselor de mare să urce pe Dunăre până la Galați. Canalul e de două ori și ceva mai lat decât cel de Suez; el nu era brațul cel mai mare al Dunărei, dar era cel mai potrivit pentru a stabili drumul cel mai scurt ce se putea găsi. Am o nespusă bucurie văzând iarăși pe acest prieten, care ca și veșnic tânărul Chidher, vine odată pe an pentru a inspecta lucrările, a vedea ce se mai poate face. Întâia dată am fost acum cu el la opera sa cea mare, și această bucurie ne-o dorisem amândoi, de mult; de atunci sunt mai mult de 30 de ani! El ne istorisi, cum a naufragiat, după războiul Crimeei, la Sulina; cum a călătorit mai departe într'un car fără acuri, cu roțile în opcolțuri și cum a făcut atunci jurământ că toată viața lui nu va mai călca în această țară barbară. Și trei luni după aceea el fu chemat la Sulina, ca să întreprindă lucrarea canalului și rămase acolo 17 ani!

De atunci a fost chemat în toată lumea, la toate gurile râurilor, ca să-și dea părerea asupra îndreptării cursurilor de apă și construirii de porturi, dar tot opera sa cea mare este mai scumpă inimii sale. Șaptesprezece ani în singurătate, trăind în mijlocul apelor și mlaștinelor, pe mare și între trestii, cu păsări și pescari, — nu va fi fost totdeauna lesne! Dar acum trec pe aci cu cele mai mari vase ca în triumf, iar de-alungul țărmului strălucesc în podobele lor de ghirlande satele cele nouă, lungi de mai mulți kilometri, purtând nume frumoase: „Prințul Carol” și „Carmen Sylva”. Peste tot răsunau uralele și cântau școalele, dar mai presus de toate mă impresionă un pescar, ce sta singur cuc, și striga un „ura” așa de melancolic, cum este în Paris strigatul „oh vitrier”, pe care l-am auzit mereu în copilăria mea!

La patru ceasuri am sosit în Sulina; ce primire! Întreaga comisie a Dunărei era pe țărm. Vasele ancorate aci, formând un port pe o distanță de trei kilometri, erau pavoazate; tunurile salutau, muzicii pe țărm și de pe vapoare cântau, urale isbucneau din toate părțile, era aproape amețitor. Furtuna încetase de tot, Dunărea era lucie ca oglinda, numai valurile mării se mai rostogoleau, arătându-ne unde se unește fluviul cu marea. Pe țărm case mici, dar foarte multe, se zice că sunt peste 6 mii de locuitori, aci unde înainte nu era nici un suflet. Membrii comisiunii dunărene stau mai mult în Galați și nu se adună în Sulina decât în timpul desbatărilor.

E o instituție în adevăr curioasă. O întelegere pacinică a tuturor popoarelor la acest fluviu, care este al multora și pe care se întâlnesc și se isbesc atât de multe interese comerciale. E un exemplu că și pe cale pacinică se pot rezolva și rezolvă atâtea chestiuni, care altfel ne-ar duce la mari discordii.

(Va urma.)

Redactor responsabil: Sever Boen.
Editor-proprietar: George Nichin.

Intemeiat în 1874.

Noutate! Noutate! Noutate!

Pardesiu „ŞAGUNA“

pentru preoţi şi teologi,

Fason nou, Fason nou, Fason nou.

Numai la mine se poate căpăta.

În acelaş material veste şi nădragi pentru preoţi. Haine francisc-Iosif es-
usiv pentru teologi. Rinduri de haine, pardesii din postavul cel mai la
modă, pregătite după moda cea mai nouă se pot alege după plăcere în pră-
vălia mea.

Te-că e bucată se ajustează la dorinţă şi fără plată.

Serviciu conştienţios!

Preţuri eficiente!

25% cunoscere!

Comande din provincie se execută convenabil.

Cu stimă:

Moskovitz Zs.

Arad, Színház épület.

— Telefon oraşenesc şi comitatens 534. —

Nr. Telefonului 10.

348

Edificiul teatrului.

Toate novităţile pentru sezonul de toamnă
şi de iarnă au sosit deja.

Isvorul cel mai ieftin de cumpărare.

Ştofele, barchetele, mătaseurile, pânzele,
covoarele, perdelele şi aştarnuturile cele mai
frumoase şi de calitate cea mai excelentă, şi
tot felul de decoruri şi articoli.

În provincie se trimit franco modele.

La comande de peste 10 cor. trimiterea se
face francat.

HOFFMANN SANDOR, Arad

(Edificiul teatrului).

se TRIMET MUSTRE_0 0 0

i FLEISCHER.

— PECS. Kirá y u 1 0 0 0

**Incerca
și vă veți
convinge**

se a se convinge ce conve-
t procure de la mine
obiecte ornamentice
ri moderne, precum și
zunar foarte fine.

Asortimentul mare.

Cu stimă:

GILLER I.

Ad. Andrassy-tér 14. —

fectunilor organelor de
onică, tusă convulsivă.

și face să crească greutatea
ul și gustului său plăcut este luat
de provăzută cu firma de mai jos
(Svizzera).

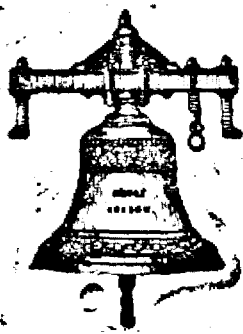
Frideric Mönig

Turnătorie, fabrică de clopote și metal,
arangeată pe motor de vapor.

Arad, strada Rákoczi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare
medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe
lângă cele mai favorabile condiții de plată
— recomandăm clopotele sale cu patentă ces.
și reg. invenție proprie, care au avantajul
că față cu orice alte clopote, la turnarea
unui și aceluiași clopot tare și cu sunet adânc
— se face o economie de 20—30% la
greutatea metalului.

Recomandăm totodată clopote de fer,
ce se pot învîrți și postamentele de fer, prin-
a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crep-t și
chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără ca să se
clătine turnul.

Recomandăm apoi transformarea clopotelor vechi în coroand
de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopotelor
vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supr-
solviere neînsemnată

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se
trimit gratis

7 21—25

S'a deschis! S'a deschis! S'a deschis!

Unde s'a deschis? Ce s'a deschis?

În Arad, pe piața Andrassy, în palatul Minorităților, în
parter și în localitățile Mezzanin, pentru marea co-
moditate a damelor din Arad și provincie; cea mai
mare, mai cu gust arangiată și foarte bogată provăzută

filială de haine pentru dame și salonul de pălării

Am onoare a aduce la cunoștința onoratelor dame, că cedând
dorințelor venite din mai multe părți, m'am decis să deschid o filială
care am arangiat-o astfel să corespundă celor mai pretențioase cerințe
moderne și așa am stabilit în deposit astfel de produse care constau
nu numai din modele originale de Paris și Viena ci sunt totodată
și produsele mele.

Mare deposit de (Mirtus) cununii și vealuri pentru mirese,
flori artificiale și buchete.

Când cu ocazia aniversării de mai mulți ani al prăvălii mele
exprim mulțumita mea profundă onoratelor mele cumpărătoare, mă
rog și pe mai departe pentru protejarea lor.

Cu profundă stimă:

525

LAZAR CZ.

Andrassy-tér, palatul Minorităților.

Tot felul de reparări ce cad în astă branșă, se efectuează atât în loc,
cât și în jur, cu punctualitate și cu prețuri moderate.

Bogat asortiment de pălării pentru copii, ori la dorință se fac și după comandă.

CANCELRIA ARCHITECTULUI ROMÂN - Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sferă

IOAN NIGA.

Arad, strada Atzél Péter Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

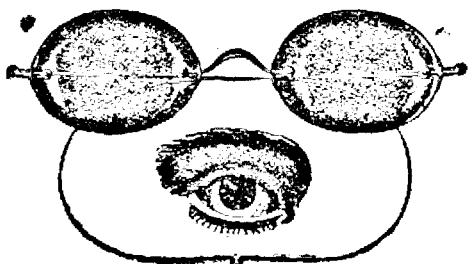
chitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează
seriel în mod artistic, din care cauză o recomandăm înosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe,
ficări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

Foarte importanți pentru toți, care poartă ochelari!

Delaphragma și ochelarii noi — perpha ai lui
RODENSTOCK fără reflex din fabrica de articole optice
a lui G. Rodenstock din München

Fără rame!

Sticla de
stal, o-
rogenă
parte stră-
vezie.

Fără rame!

Lipsiți cu
totul de îm-
prăștierea
deasă ne-
plăcută ara-
mei sticlei.

Lei mai buni și perfecți pentru vederea curată și
pătrunzătoare, pentru crățarea și menținerea
forței vizuale.

Singurul reprezentant
în Arad și jur

Samuil Dick

557
orologier și fabricant de
articole optice. Colțul
Străzii Ioan Weitzer.

In Ungaria de sud.

Cea mai mare prăvălie

de haine gata pentru dame, copii și fetițe.

Recomandă magazinul bogat asortat:

Bluse de delen francez . . . t . . . fl. 2.50
Bluse de lână pentru seară teatru și ocazii . . . 2.75
Bluse de șeviot engleze în toate colorile . . . 3.75
Negligeuri, fasonul și stoffele cele mai eleg. dela . . . 3.50
Rochițe de copil de stofă și de spălat . . . —.50
Șorțe de clot pentru copil și mașă . . . —.30
Rochii de stradă și plimbare fason elegant
în toate colorile de stofă . . . 2.—
Albituri de dame și copil în asortiment mare.
Jupoane de clot dela 1 fl. 50 cr. în sus.
Bluse de mătase și braziere în mod. cele mai noi originale.
In vitrină zilnic expoziție de lucrurile de curând sosite.
Solicitând binevoitorul concurs al onoratului public.

Winternitz J. nă,

285 Piața Libertății 3. (Casa Reisinger.)

INTREPRINDEREA DE INDUSTRIE DE ASFALT ȘI CONSTRUCȚII BETONICE „HUNGARIA“.

SEIRMAI ȘI SOTUL, ARAD. CANCELARIA ȘI MAGAZINUL: SZABADSÁG-TÉR Nr. 10.
TELEFON ORĂȘAN ȘI COMITATENS 543.

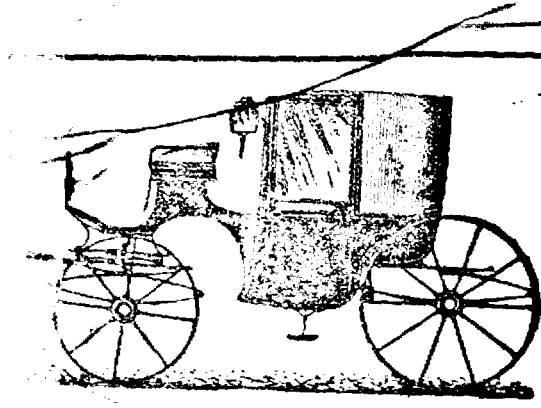
Secția de întreprinderi:

a) pregătirea de pavagiu betonic, b) de obiecte de artă din beton și c) de lucrări din asfalt.

Secția vinderii de material:

Portland și ciment-roman. 1) nisip de râu k) împletituri de trestie stucatur o) uluce pentru canaluri
stucatur și ghips alab. g) petriș de râu l) cărămidă pentru construcții p) table de ciment și mozaic
var pentru construcții h) diferite țigle pentru acoperiș m) cărămidă de ornament q) tablă de metlach și cheramit
praf de piatră pentru tinciuit i) gindilă de asfalt și catran n) cărămidă-schamotte r) articole de faranță ș. m. d
petriș de granit j) lucrări izolatoare

565

**Sors
Péter**

Car pentru fabricarea de trăsnuri

Temesvár-Gyárvaros,

Három király-uteza.

nda publicului tot felul de **trăsuri nouă**

și: pregătirea de rețele pentru nisip, fetoni și care

cu prețuri foarte eftine.

ăsuri vechi se repară imediat și eftin.

INSTITUTUL LUI LÖWY

pentru împrumut de **SACI** și strae

recomandă marele magazin de saci și strae bune în or-ce mărime.
Serviciu prompt și conștientios. Prețuri foarte ieftine.

Cel mai bun loc pentru saci și strae bune!

CARTOFI PRIMA cu vagonul
pentru culnă și sămănat.

Löwy Zsigmond

— Temesvár gyárvaros, Fő-utca 33. sz. —

Am onoare a aduce la cunoștință P. T. publicului
băbraților, că mi-au sosit:

**postavurile cele mai noue
de primăvară și vară**

așa zicând toate fabricate ungare, engleze, franțuzești.
Pentru cea mai nouă metodă de croit și cea
mai bună execuție răspund, drept aceea rog p. t. pu-
blicul local și din provincie, să-mi dea sprijinul său.

KARPELESZ ZSIGMOND

croitor-bărbătesc.

Deák Ferencz-utca 32.

553

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrassy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în *ferării pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang Mașine* (sparherl) pentru bucătărit de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, *dalapuri pentru ghiață.*

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători: Mopopol de vânzare a coaselor de oșel *Barabás Béla* și a pumpelor de stropit contra nenorosporei pe lângă o garanță de 10 ani, Instrumente de verit etc.

Foarfece engleze, Solingene veritabile, peneluri și briciuri.

Deposit exclusiv „**AHOI**“

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lustrului de argint:

VENUS pentru cuptoare.

Comandele de provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi.

Cea mai fină bere de butelie!

Fabricatul

„*Isvorul străvechi*“

pilsenian

din bereria civilă din Pilsen, renumită în lumea întreagă (intemeiată în 1822) se trimite pasteurizată în provincie, prin ceea-ce i se dă o trăinicie de 4—6 săptămâni. În Arad se trimite acasă.

Mă rog a trimite exclusiv la mine comandele

Szabo Kálmán

restauratier

„*La pipa mică*“

Arad, Salacz-utca 3. sz.

FEJÉR ANTAL

pictor de embleme, firme și zugrav

Arad, Strada Rákózy Nr. 10.

pregătesc potrivit timpului modern

TABELE DE FIRME,

pe sticlă, tinichea, lemn, etc.

Tot asemenea zugrăviri cu gust imitație de lemn natural.

Comandele în provincie se săvârșesc prompt, cu prețuri foarte moderate.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu

Aur și argint calcat cumpără p. cel mai mare de zi, ori schimbă alte obiecte de aur și argint

Bijuterii, oroloage, aur calcat

și recușite de argint, seduli de netare cumpără pentru prețurile mari ori le schimbă pentru obiecte

DEUTSCH IZIDO

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Strada Biserii

(Palatul minorităților.)

Isvorul cel mai estin de cumpărare bijuterii și oroloage.

IOSIF HEGEDÜS

Cronometrar, Ciasornicar și Giuvaergiu

Arad, piața Boros Béni 10.

Mecanicul societății din Ungaria, orașul Glashuten din Elveția. Răsingur. Ciasornice cu precizie.

TIPOGRAFIA

„TRIBUNA“

ARAD, Strada Deák Ferencz Nr. 20.

Fiind aranjată din nou, bogat, cu literele cele mai moderne și cu dotațiuni modernă, primește spre executare ori-ce lucrare ce se ține de arta tipografică.

Broșuri, opuri, manuale, tabelării în ori-ce mărime, registre pentru bănci, invitări la petreceri și cununi, plicuri, cap de scrisori, anunțuri funebre, cărți de vizită, etc. etc.

Executat cu gust fin, la timp și punctual, după sistemul cel mai nou.

Cerem și pe această cale binevoitorul sprigin al publicului românesc întru cât ar avea vr'o lucrare din cele mai sus înșirate a trimite spre executare și a ne recomanda în cerc cât mai larg tipografia noastră.

Având în vedere și sacrificiile mari ce le pretinde ziarul nostru național, credem că va afla mai lute răsunset acest anunț al nostru.

Telefon Nr. 502.